
KENDİ SÖZLERİYLE TÜRKİYE'DEKİ REFAKATSİZ ÇOCUK SİĞİNMACILAR

©Abdi Deeq Muxumed

Mülteci
Hakları
Merkezi

**KENDİ
SÖZLERİYLE
TÜRKİYE'DEKİ
REFAKATSİZ
ÇOCUK
SİĞİNMACILAR**

Mülteci
Hakları
Merkezi

HAZİRAN 2018

Sunuş

Mülteci Hakları Merkezi, savaş ve zulüm sebebiyle ülkesini terk eden kişilerin Türkiye’de hukuksal koruma mekanizmalarına erişimini desteklemek için, Türkiye’deki göç ve sığınma alanındaki politika ve mevzuatın uluslararası standartlarla uyumlu bir şekilde gelişmesi ve gerek hukuk camiası nezdinde gerekse geniş kamuoyu nezdinde sığınmacılara ilişkin dayanışmanın güçlenmesi yönünde uzun yıllardır faaliyetler yürüten bir sivil toplum kuruluşudur.

Türkiye, son yıllarda tarihsel bir kitlesel sığınma hareketiyle karşı karşıya kaldı. Halihazırda, komşu ülke Suriye’den 4 milyona yakın insan ülkemize sığınmış durumda. Bunun yanında Afganistan, Irak, İran, Somali gibi ülkelerden gelip Türkiye’de koruma arayanlar da var. Keza Türkiye üzerinden Avrupa’ya doğru bir düzensiz göç hareketi devam ediyor. Bu düzensiz göç hareketi içinde ekonomik sebeplerle ülkesini terk edenler kadar savaş ve zulüm sebebiyle ülkesini terk etmek zorunda kalmış mülteci ve sığınmacılar da var.

İşte bu göç ve sığınma dinamiği içinde yanlarında bir büyükleri, anneleri, babaları, aileleri olmadan kendi başlarına göç yoluna düşmek zorunda kalmış refakatsiz çocuk sığınmacılar da var. Son yıllarda bu büyük göç dinamiği içinde Türkiye’ye ulaşıp Türkiye’de koruma arayan refakatsiz çocuk sığınmacıların sayısı ciddi oranda arttı. Bu çocukların arasında Afganistan’dan, Somali’den, Irak’tan, Suriye’den gelen çocuklar var.

Türkiye’de refakatsiz çocuk sığınmacılar, 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu çerçevesinde, Türkiye’nin uluslararası yükümlülüklerinin de gerektirdiği şekilde bir yasal korumadan faydalanma hakkına sahip. Bu şekilde refakatsiz olarak Türkiye’ye gelen ya da Türkiye’ye geldikten sonra refakatsiz kalan ve refakatsiz olarak tespit edilen çocuklar Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’nın yetki alanı içinde ilgili kurumlara yerleştirilmekte ve Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nün gözetiminde bu çocukların sığınma işlemleri yürütülmektedir.

Mülteci Hakları Merkezi olarak, Türkiye’de sığınmacılara hukuki destek sağlayan bir sivil toplum örgütü olmamız itibarıyla sığınmacı topluluğu içindeki bu özel ve kırılgan gruba yönelik çeşitli bilgilendirme ve destek hizmetleri sunmaktayız. Bu çerçevede, bu çocukların Türkiye’deki tecrübelerini, Türkiye’ye gelmeden önce yaşadıkları zorlukları, Türkiye’ye geldikten sonra kendilerine bir gelecek kurmak için attıkları adımları, geleceğe yönelik isteklerini ve hayallerini de yakından izleme imkanı bulduk.

Elinizdeki bu yayını, bu çocukların hikayelerini, tecrübelerini, hayallerini, kendi ağızlarından, kendi sözleriyle Türkiye kamuoyuyla buluşturmak üzere hazırladık. Takip eden 15 hikaye, herbiri çocuk olarak Türkiye’ye gelmiş, bir kısmı halen Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı koruması altında olan, bir kısmı ise Türkiye’de 18 yaşını geçip erişkinliğe ilk adımını atmış genç sığınmacıların tanıklıkları ve tecrübeleridir. Her hikayenin sonunda paylaşımı gerçekleştiren sığınmacı çocuğun veya gencin kendisi için seçtiği mahlası ya da kısaltmaları göreceksiniz. Bu tanıklıkları sığınmacı çocuk ve gençlerden aldığımız yanıtlara dayanarak hazırladık ve bizlerle paylaştıkları bütün kişisel bilgilerin anonim kalmasına gayret ettik.

İsviçre Büyükelçiliği desteğiyle hazırladığımız bu yayının, Türkiye’deki göç dinamiği içinde özel bir yeri bulunan ve ayrı bir farkındalık ve hassasiyet gerektiren refakatsiz çocuk sığınmacılarla alakalı farkındalığı, dayanışmayı ve desteği güçlendirmesi ümit ediyoruz.

**Saygılarımızla,
Mülteci Hakları Merkezi**

“

Ailem daha ben doğmadan önce Afganistan'dan İran'a sığınmış, ben de İran'da doğdum. Afgan bir mülteci olarak İran'da yaşamak çok zordu. Oturma izni almak, okula gitmek, her şey çok zor ve çok pahalıydı. Afganların İran'da üniversiteye gitmelerine de izin verilmiyordu. Üstelik İran'da Afganlara çok kötü muamele ediliyordu. Bütün bu sebeplerden dolayı İran'da bir geleceğim olmadığını çok küçük yaşta anlamıştım. Ailemle de çeşitli sebeplerle yaşadığım problemler vardı, o yüzden 14 yaşımdayken Türkiye'ye kaçtım.

Beni Türkiye'ye getiren kaçakçı Türkiye'ye geldikten sonra 3 ay beni evinde hapsedti. Benden istediği paranın tamamını temin edemediğim için aileme ulaşip kalan kısmı onlardan istedi. Rutubet kokan zemin katta bir odada üç ay kaldım ve doğru düzgün beslenemedim. Sonra bir gün bir karışıklıkta o evden kaçmayı başardım. Bir süre sokaklarda yaşadım. Ardından tesadüfen tanıştığım bir Afgan çocuk sayesinde Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'ne nasıl kayıt olacağımı öğrendim. Birleşmiş Milletler'e kayıt olduktan sonra 18 yaşın altında olduğum için yurda yerleştirildim. Türkiye'de geçirdiğim ilk aylar belirsizlik ve korku içinde geçti ancak yurttan kalmaya başlamamla birlikte kendimi tekrar güvende hissettim.

Ancak yurttaki ilk zamanlarım da hiç kolay geçmedi, kendimi çok yalnız hissettiğim, çok çaresiz hissettiğim zamanlar oldu. Bu zamanlarda arkadaşlarımla vakit geçirerek, dua ederek, İngilizce kursuna giderek kafamı dağıtmaya çalışıyordum.

İran'da lise ikinci sınıfa kadar okumuştum ve aslında üç yaz üst üste yaz okuluna gittiğim için yaşitlarımdan iki sınıf ilerideydim. Neredeyse beş senedir Türkiye'deyim ve maalesef Türkiye'de eğitimime devam edemedim. Kimlik belgemle ilgili uzun süre devam eden bir problemden ötürü okula tam kayıt yaptıramadım. Ancak yurttaki Türkçe öğretmenim sayesinde dilbilgisini çok iyi öğrendim ve arkadaşlarımla konuşa konuşa Türkçemi çok güzel geliştirdim. Ayrıca yurttan yüzme kursuna, spor salonuna ve İngilizce için TÖMER dil kursuna gittim ve hatta dil kursundan sertifika dahi aldım.

18 yaşımı doldurup yurttan çıktuktan sonra yetkililer bana Anadolu'da bir ile gitmemi söylediler. Ben de öncelikli olarak daha önce yurttan kalan arkadaşlarımla olduğu uzak bir ili istedim ve istediğim bu il bana tayin edildi. Ancak ben bu ile yerleştikten kısa bir süre sonra oradaki arkadaşlarım kaçak yollarla başka ülkelere gittiler ve bir anda o şehirde benim tanıdığım kimse kalmadı. Bu yüzden ben de tekrar İstanbul'a geldim. Böyle bir yükümlülük bulunduğu için yakın zamanda uydu şehrimde geri dönmem gerekecek ancak çok endişeliyim. Bu şehre nasıl giderim, orada kimseyi tanımadan nasıl kendimi geçindirebilirim diye sürekli düşünüyorum. Şu an İstanbul'da kısa süreli garsonluk, tercümanlık gibi işlerle para biriktirmeye çalışıyorum.

Birleşmiş Milletler ile mülteci statü belirleme görüşmemden kabul aldım ve üçüncü ülke yerleştirilmesi için dosyam ABD'ye yönlendirildi. Yaklaşık bir yıldır ICMC isimli kuruluşla görüşmemi bekliyorum. **Yollar çok tehlikeli olduğu için kaçak yollarla geçmeyi hiç denemedim. Türkiye'ye ilk geldiğimde düşünüyordum ama yolların ne kadar tehlikeli olduğunu gördükten sonra vazgeçtim. Hem zaten ABD yerleştirme sürecinin yavaş da olsa ilerliyor olması bana umut veriyor.**

Şimdiki hayalim Birleşmiş Milletler aracılığıyla Amerika'ya yerleşmek, orada eğitimime devam edebilmek ve İngilizcemini geliştirmek.... Tanıdığım ve ABD'ye yerleştirilmiş arkadaşlarım da var, onlarla sürekli konuşup oradaki hayatlarını nasıl geçirdiklerini öğrenmeye çalışıyorum. Bir gün ben de kendime güvenli bir hayat kurmak istiyorum.

M., 19, Afganistan

”

Ben 19 yaşında Afgan bir mülteciyim. Türkiye’de 17 yaşındaki erkek kardeşim ve halam dışında bir akrabam yok. Halam da sağlık sorunları ve maddi koşulları sebebiyle bizimle kalamıyor, başka bir şehirde kendisi gibi başka kadınların kaldığı bir kurumda yaşıyor. Biz 2012’den beri Türkiye’deyiz.

Afganistan’da küçük bir köyde yaşıyorduk. Orada Taliban çok baskındı ve hatta başka bir terörist grup daha vardı. Bir bölgeden diğerine geçerken bizim köye gelip haraç istiyorlardı. Bizim yaşadığımız yer uzak bir köy olduğu için devlet bizim yaşadığımız yeri yeterince koruyamıyordu. Sıklıkla silah sesi, çatışma sesi duyduğumuzu ve evde korkuyla beklediğimizi hatırlıyorum. Bir de bizim köyde her ailenin en büyük erkekleri savaşmak zorundaydı. Benim babam da gitti ve sonra bir daha kendisinden haber alamadık, geri dönmedi. O sırada amcam ve ailesi de yurtdışına kaçtı, hatta şimdi Avustralya’dalar. Ben, annem ve kardeşlerim kaldık. Beni ve erkek kardeşlerimi de çocuk yaşımızda savaşmak zorunda kalmayalım diye Afganistan’dan kaçırmayı düşündüler. İran’daki halam gelip bizi aldı ve İran’a götürdü. Annem bizimle gelemedi ve sonra annemizden hiç haber alamadık. Kardeşlerim ve ben 5-6 sene İran’da yaşadık. Sonrasında İran’da yaşadığımız problemlerden dolayı, en çok da eğitimimize devam edemeyeceğimiz için Türkiye’ye sığındık. 2 ağabeyim ve diğer halam hala İran’dalar. Parça parça ayrılmamız çok kötü oldu çünkü ailemi çok özleyorum.

2012 yazında küçük kardeşim, halam ve ben düzensiz yollarla Türkiye’ye geldik. Kaçakçı bizi aldı İstanbul’a getirdi. Yaklaşık 5-6 ay Zeytinburnu’nda kaldıktan sonra Avusturalya’daki amcamın yanına gitmeye çalışırken havalimanında pasaportlarımızın sahte olduğu anlaşıldı ve polis kardeşimle beni kaldığımız kuruma getirdi.

Hatırlıyorum, Çocuk Şube’den gelip bizi aldıkları ve ardından yurda yerleştirdikleri gün çok soğuk bir gündü. Hem çok üşüyorduk hem de çok tedirgindik. Kardeşim benden iki yaş küçük, dolayısıyla ben 13 yaşındaydım, o da 11 yaşındaydı. İkimiz de çok korkmuştuk çünkü bizi neyin beklediğini bilmiyorduk. Halamdan da uzun bir süre haber alamadık, çok endişeli geçirdiğimiz günlerdi. Ardından kaldığımız yurdu ve arkadaşlarımızı tanımaya başladık.

Kendi adıma konuşmam gerekirse, yurda alışmam çok uzun sürdü. Her şeyden önce ilk geldiğimizde tek kelime Türkçe bilmiyordum, İngilizcem de çok zayıftı. İlk günlerimde sürekli uyuyordum çünkü canım başka hiçbir şey yapmak istemiyordu. O zamanlar bir sivil toplum kuruluşundan psikologlar geliyordu yurda ara sıra. Benimle de görüşmek istediler ve bir yıldan uzun bir süre psikolojik destek aldım onlardan. Yurda tamamen alışmam bir yıldan uzun süre aldı. Arkadaş edinmekte çok zorlanıyordum.

İlk geldiğim zamanlarda okula kayıt olmak bugünküne nazaran çok daha zordu. Kayıt işleri zamanla daha kolaylaştı, bakıyorum artık yurda gelen çocuklar eğer okula gitmek istiyorlarsa ve yurtta kalmaya devam ediyorlarsa okula gitmelerinde çok zorluk olmuyor. Benim ilk geldiğim 2012-2013 döneminde ise belki de çok fazla mülteci çocuk olmadığı için bana her şeyden önce Türkçe öğrenmem gerektiğini söylemişlerdi. O zaman İl Göç İdaresi de yoktu, onun yerine Yabancılar Şube polisi bizimle ilgileniyordu ve kimlik belgemi edinmem çok uzun sürdü. Ardından okul kaydı için illa eski karnelerimi sunmam ve denklik almam gerekiyordu. Ben zaten ülkemden kaçıp gelmişim nasıl karnemi getireyim! Neyse çok fazla uğraşarak bu belgelerin bir kısmını nihayet temin edebildim. Bütün bu sebeplerden dolayı okula çok geç başlayabildim.

Okula 9. sınıftan başladım. Okula başladıktan sonra Türkiye’ye adapte olmam da hızlandı tabii ki. Ancak sonrasında 10. sınıfta sanki aklım başımda değildi, ikinci dönem hiç gitmedim okula. 2015’in bahar döneminden söz ediyorum. O zamanlar yurtta kalan birçok arkadaşım kaçakçılarla anlaşıp Avrupa’ya geçmeye çalışıyordu. **Birleşmiş Milletler’den kabul alıp üçüncü ülkeye yerleştirilme gibi seçeneklerin de neredeyse imkânsızlaştığını gördüğümüz için tek yol kaçakçılarla anlaşarak gitmek olarak geliyordu.** Çok sevdiğim, alıştığım arkadaşlarım hep kaçtı gitti. Bir tanesi şimdi Finlandiya’da, bir diğeri İsveç’te ve bir kısmı Almanya’da.

Bir keresinde ben de denedim kaçak yollarla Avrupa'ya geçmeyi tüm arkadaşlarım gidince. Kardeşim çok küçük olduğu için onu yanıma almadım. Benim gibi bu tehlikeli yolculuğu göze alan 40-50 kişiyle birlikte 8 metrelik botla Ege denizinde açılmıştık. Yola çıktuktan yarım saat sonra motor bozuldu! Ne ileri gidebiliyoruz ne de geri. Herkes çok paniklemiş ve korkmuştu, Sahil Güvenlik tarafından yakalanacağımızdan endişe ediyorduk. Ardından bir balıkçı teknesi bizi gördü ve Türkiye tarafındaki kıyıya geri çekti. Allahtan kimsenin burnu dahi kanamadan o bottan inebildik. Ondan sonra ben bir daha düşünmedim kaçmayı. Hem çok korktum hem de kardeşimle halamı bıraktığım için kendimi çok kötü hissettim. Ancak benimle birlikte kaçmaya çalışan arkadaşlarımdan bir tanesi başka bir zaman tekrar denedi ve şu an Finlandiya'da. Bu olaydan sonra okula daha sıkı sarılmaya karar verdim, derslerime odaklandım ve ortalamamı yükselttim.

Okuldaki ilk senemde dil engelinden ötürü bayağı zorlanıyordum. Sınavlarımdan hep kötü sonuçlar elde ediyordum, özellikle Türkçe, Edebiyat ve Tarih gibi derslerde. Çok çalışıyordum ama bir türlü dersleri tam olarak anlayamıyordum. Şanslıyım ki öğretmenlerim bana karşı çok anlayışlıydılar. Daha kolay altından kalkabileceğimi düşündükleri için Türkçe yazmamı gerektirecek ödevler yerine performans ödevleri verdiler. Neredeyse bütün derslerden proje ve ödev aldım. Sonrasında Eşit Ağırlık bölümünü seçtim çünkü matematiğim iyidir. Edebiyat derslerinde de hala ödev istiyorum. Gittiğim okulda sadece ben ve kardeşim yabancıydık. Öğrenciler ilk gittiğimizde çok şaşırmışlardı, bizim neden Türkiye'de olduğumuzu anlayamıyorlardı. Dediğim gibi Allahtan öğretmenlerimiz çok anlayışlı çıktılar. Diyebilirim ki okulda karşıma kötü bir insan çıkmadı. Kimse Afgan olduğumuz için bizi dışlamadı mesela, o anlamda şanslı hissediyorum. İlk yıl başka bir okula gidiyordum, sonra o okul tamamen kız lisesine çevrilince başka okula geçtim. Şimdiki okulumu daha çok seviyorum çünkü öğretmenlerimle daha iyi anlaşıyorum. Dil engeli kalktığı içindir tabii aslında. İlk gittiğim okulda bazen öğretmenlerimin söylediklerini tam olarak anlamazdım ancak çaktırmazdım da. Umarım kötü bir şey söylememişlerdir.

Ben ilk geldiğimde yurt aile ortamı gibiydi. Hep aynı çocuklar kalıyordu ve ev gibi görüyorduk yurdu. Zamanla mülteci sayısı arttıkça yurttaki sürekli gelenler ve gidenlerle ilgili bir hareketlenme olmaya başladı. Biz 14-15 yaşlarındayken bayağı eğleniyorduk yurttaki. Hep aynı çocuklar olduğu için aile gibiydik. Zaman zaman yurttaki hocalarımızı şımarıklıklarımızla bunaltsak da biliyorum hocalarım da bizleri seviyordu. Ancak birkaç günlüğüne, haftalığına ya da aylığına yurda gelen çocuklara biz de alışamıyoruz, hocalarımız da.

Yurttaki en uzun süre kalanlardan birisiyim. O yüzden yurttaki hem ağabey gibiyim hem de tercümanlık yapıyorum bazen. Yurttaki Türkçe öğretmenim aracılığıyla TÖMER'de sınava gireceğim ve Türkçe Dil Yeterlilik belgesi alacağım. Bu sayede tercümanlık yapmak için elimde bir belge olacak ve ileride de bu işi yapabileceğim.

Şu an en büyük gündemim üniversiteye girebilmek. Üniversite sınavı (Yabancı Uyruklu Öğrenci Sınavı -YÖS) için bir kursa kayıt oldum. Düzenli olarak bu kursa gidiyorum, bir de gönüllü olarak sınava hazırlanmamıza yardımcı olan kişilerle çalışıyorum bazen. Sınavda 80 soru çıkacak: 40 Genel Yetenek, 30 Matematik ve 10 Geometri.

Üniversitede iç mimarlık okumak istiyorum. Onun dışında üniversiteye devam ederken spor yapmak istiyorum. **Aslında 3-4 yıldır tekvando kursuna gidiyorum ve hocalarımız ileride yarışmalara dahi katılabilecek kadar başarılı olduğumu düşünüyorum. Bu sebeple bana sporcu lisansı çıkarmaya dahi çalıştılar. Ancak bizlere verilen kimlik belgesiyle sporcu lisansı alınamadığını öğrendiler. Tekvando sporunda hocalarım yetenekli olduğumu söylüyor. Bu çok zoruma gidiyor; mesela bir şeyde yeteneklisin ama bütün kapılar kapalı.** Belki üniversite takımına falan girebilsem başka bir şekilde lisans almam mümkün olur diye ümit ediyorum.

Gitar çalmaya meraklıydım, yurda arada bir gönüllü kişiler gelip gitti gitar öğretmeni olarak ama düzenlilik olmayınca devam edemedim. Yazları voleybol yaz okuluna ve yüzmeye gidiyorum.

BM dosyamızın durumu biraz karışık. Üçüncü ülkeye yerleştirmeyi bekliyoruz. Kardeşim ve ben okula gidiyoruz zaten, Türkiye'deki yaşama alıştık. Kardeşim grafik tasarım okuyor teknik lisede, seneye de staj yapacak. Fakat halam için hayat çok zor. Uydu kentinde ikamet ediyor ve oradan çok çıkamıyor. Bizim için de Türkiye'de yaşamımızı sürdürmenin tek sıkıntısı turist olarak bile ülke dışına çıkamıyor oluşumuz. Mesela benim iki kardeşim hala İran'da. Sadece İran'a gidip onları ziyaret edebilsem bile yeter.

Herkesin bu kuruma geldiğinde bakışı çok değişik. Genelde beğenmiyorlar, bu bana biraz nankörlük gibi geliyor. Bilmiyorum daha iyi bir yerden mi gelmişler ama ben canımızı kurtarıp geldiğimiz için ve okula gitme şansını yakaladığım için hep çok sevdim yurdu ve Türkiye'yi. Tabii zamanla da ilgisi var. Küçük yaşta gelmek daha avantajlı. 17 yaşında gelen çocuklar için alışmak daha zor çünkü okula yazılmak zor oluyor, dil bilmiyorlar vs.

Yurttan çıkınca üniversite yurdunda kalmayı düşünüyorum. Yurttan daha önce çıkan arkadaşlarım da genelde birlikte eve çıktılar. Yurttaki hocalarımız da destek oldu ev eşyası ve kira konusunda.

Ailemden uzak kalmak zaten beni yoruyor ve üzüyor. İnsanlar diyor ki böyle acı çekerek büyümüşsün, aileden ayrı buralara gelmişsin o yüzden de büyük adam gibi olmuşsun, güçlü bir insan olmuşsun. Dünya nasıl bir yermiş öğrenmişsin diye bir şekilde umut vermeye çalışıyorlar. Ben de diyorum ki aman tamam anladık, ancak üzölmeye engel değil ki bu. Alıştık ama işte, insanın kendini oyalaması da çok önemli. Okula gitmeden önceki zamanımı depresyonda geçirdim ben, sürekli uyuyordum. Ama okul, spor, psikolojik destek, arkadaşlar, yurt hocalarım sayesinde buraya alıştım ve Türkiye'de yaşamaktan memnunum. Üniversiteye gitmek en büyük hedefimdi ve o hayalime de çok az kaldı. Sporcu lisansı ve yurtdışına giriş - çıkış hakkı konusunda da gelişmeler olursa hayatımı burada geçirmekten çekineceğim hiçbir şey kalmayacak.

”

M., 19, Afganistan

©Abdi Deeq Muxumed

Ben 19 yaşında İstanbul'da yaşayan Somalili mülteci bir gencim. Türkiye'ye 2012 yılında geldim. Somali'de ben doğmadan çok önceden beri devam eden bir savaş ve güvensizlik ortamı var. Herkes gibi ben de can güvenliğimi sağlamak ve daha iyi bir eğitim almak için ülkemden kaçmak zorunda kaldım.

Somalî'nin Kismayo şehrine yakın bir yerde annem, babam ve kardeşlerimle birlikte yaşıyorduk. Babam çiftçiydi. Maddi durumumuz çok iyi değildi. 2012'de babamın terör örgütü tarafından öldürülmesi sonucu annem beni ve benden bir yaş büyük ağabeyimi Somali'den göndermek zorunda kaldı. Çünkü Somali'de erkek çocuk olmak çok küçük yaşlardan itibaren savaşa dahil olmak demektir. Boş gezerseniz başınıza bir şey gelme riski vardı. Bu sebeple ağabeyimle birlikte kaçakçı vasıtasıyla Somali'den çıkıp önce Suriye'ye geldik. Suriye'de 6 ay kaldık. Somali'den daha tehlikeli bir yerde 6 ay kalmak bizim için zordu. Suriye'nin Şam şehrinde kaldık. O sıralarda Suriye'de savaş yeni başlamıştı. Kaçakçı bizi bir evde tutuyordu. Yirmi kişiye yakın bir gruptuk. Çok sık dışarı çıkmıyorduk. Şam'da belli bir süre kaldıktan sonra Türkiye sınırından geçmek için önce Halep'e geldik, sonra da sınırı geçtik. Bizim için bayağı zorlu bir yolculuktu. Türkiye'ye ilk giriş yaptığımız şehir Hatay'dı. Daha sonra Hatay'dan İstanbul'a geldik. Beraber geldiğimiz insanların çoğunun İstanbul'da bir tanıdığı vardı ama biz küçüktük ve kimseyi tanı mıyorduk. Kaçakçı bizi Fatih'te bıraktı. Sokakta dolaşırken Somalili biriyle karşılaştık ve o bize yardımcı oldu. Üç gün evinde misafir ettikten sonra bizi Birleşmiş Milletler ofisine bıraktı. Oradaki görevliler de bizim İstanbul'da bir yurda yerleştirilmemize yardımcı oldular. Oldukça zorlu bir yolculuktan sonra nihayet kalacak güvenli bir yerimiz oldu.

Ağabeyimle yurttaki ilk dönemlerimizde epey zorlandık. Fakat, her zorluğun ardında bir kolaylık vardır. Yurtta bizim dışımızda bir Somalili arkadaş daha vardı ve o bize çok yardımcı oldu. İlk başta dil öğrenmeye odaklandık. Altı ayın sonunda ise konuşmaya başlamıştık. Şunu söylemem gerekir ki dil öğrenmek bir süreç, artık kendimi Türkçe çok rahat ifade edebildiğim halde hala Türkçe öğrenmeye devam ediyorum. Dili öğrendikten sonra bu sefer yurttaki hocalarımıza okula gitmemizin mümkün olup olamayacağını sorduk. Onlar da gitmemizin mümkün olduğunu, lakin bunun için Somali'den eski okul karnelerimizi getirmemiz gerektiğini belirttiler. Biz de bayağı uğraşsak da Somali'den bu belgeleri getirebildik ve yurda yerleştikten on ay sonra okula başlayabildik.

Liseye 10. sınıftan başladım. Okula alışmam çok uzun sürmedi. Gittiğimiz okulda okuyan ilk Somalililer bizdik herhalde. Liseyi bitirdikten sonra Bahçeşehir Üniversitesi'nin yetenek sınavına girdim ve fotoğrafçılık bölümünü kazandım. Fotoğraf çekmeyi çok seviyorum ve bunu profesyonel olarak sürdürmek istiyorum. Bu yüzden de okuduğum bölüme büyük bir hevesle yazıldım. Önce yüzde yüz burs elde ettim; fakat daha sonra bursumu yabancı olduğum için yüzde elliye indirdiler. Okul masraflarım yurda daha önce gönüllü olarak gelen sevdiğim bir öğretmen tarafından ödeniyor. 18 yaşımı doldurduğum halde istisnai olarak aynı yurttaki kalmaya devam edebiliyorum çünkü üniversiteye devam ettiğim için bir süre daha bana izin veriyorlar. Üniversitede önce bir sene hazırlık okudum ve şu an birinci sınıftayım. Derslerim şu an çok iyi gitmiyor. Dersleri anlamak çok zor değil, alıştıysam yapılamayacak dersler de değil; fakat ben yurttaki kaldığım sürece kendimi çok rahat hissetmiyorum ve bu da derslerime yansıyor. Uyku düzenim çok bozuk. Gece uyumakta zorluk çekiyorum. Genelde gece üç gibi uyanıyorum. Yurttaki hocalarıma, burada kalış süremizin uzatılmasında gösterdikleri çabaları için minnettarım. Bizi çok seviyorlar, biz de onları çok seviyoruz. Fakat yurt yaşamı okula giden bir kişi için çok ideal değil. Her gün bir hareketlilik var yurttaki, çok fazla kişi girip çıkıyor. Dolayısıyla üniversitedeki derslerime çalışabileceğim sessiz ortamı yurttaki bulmakta güçlük çekiyorum.

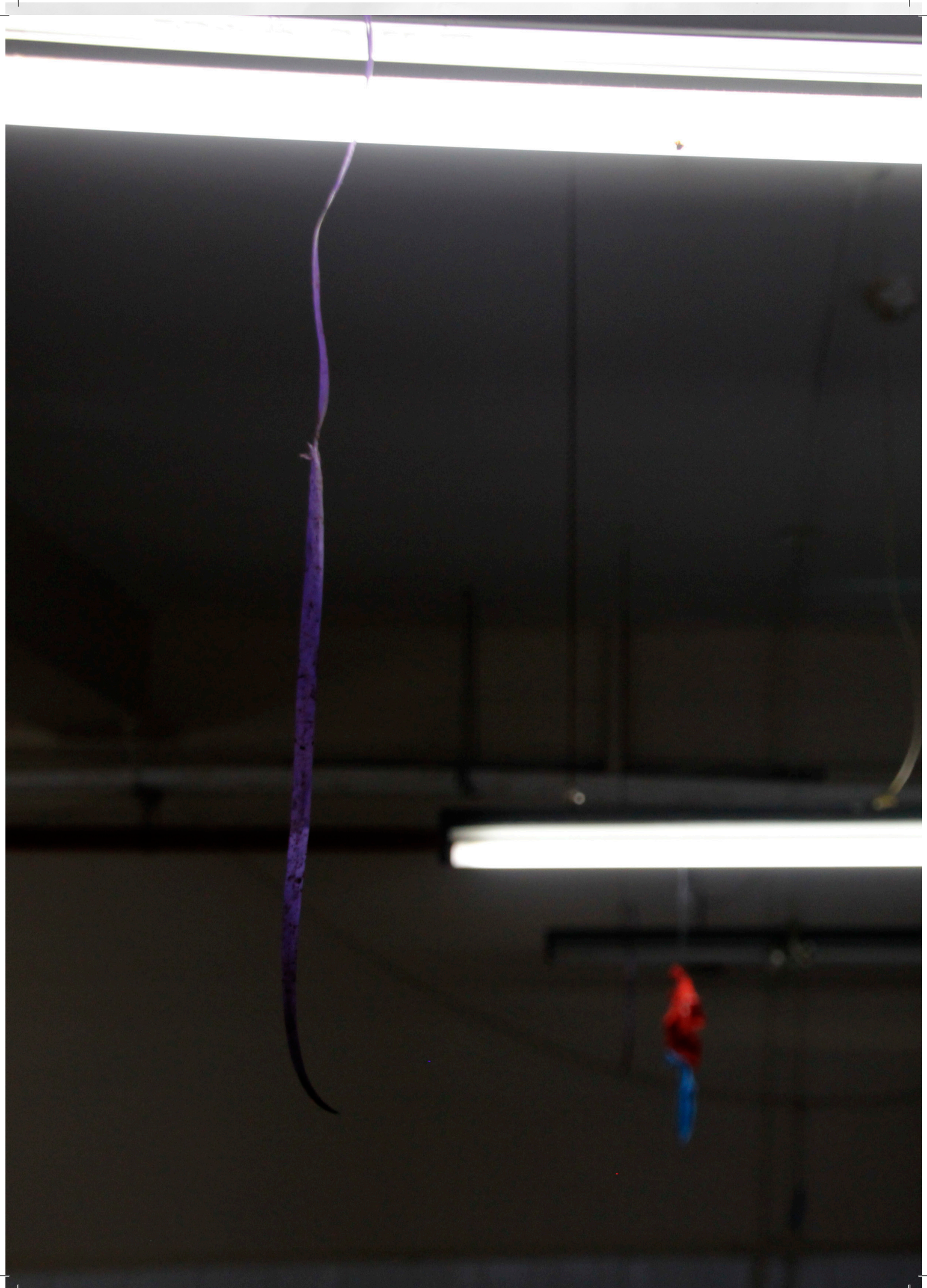
Gelecek hedeflerim arasında okulu başarıyla tamamlamak var. Daha sonrasında ise hayalim yurt dışında bir üniversitede yüksek lisans yapmak ve dilediğimce fotoğraflar çekip bu fotoğrafları başkalarıyla paylaşmak. Yurt dışına düzensiz yollarla gitmek istemiyorum. Ağabeyim yaklaşık bir yıl önce düzensiz yollarla gitmeyi denedi ve hatta başarılı da oldu. Ancak bu tehlikeli yolculuğu kendim gerçekleştirilmeyi düşünmüyorum. Bu hayatta herkesin seçenekleri farklı. Bazıları başka ülkelere gidebilmek için bu tarz yolları deniyor. Benim de hayalim başka bir ülkede yaşamak

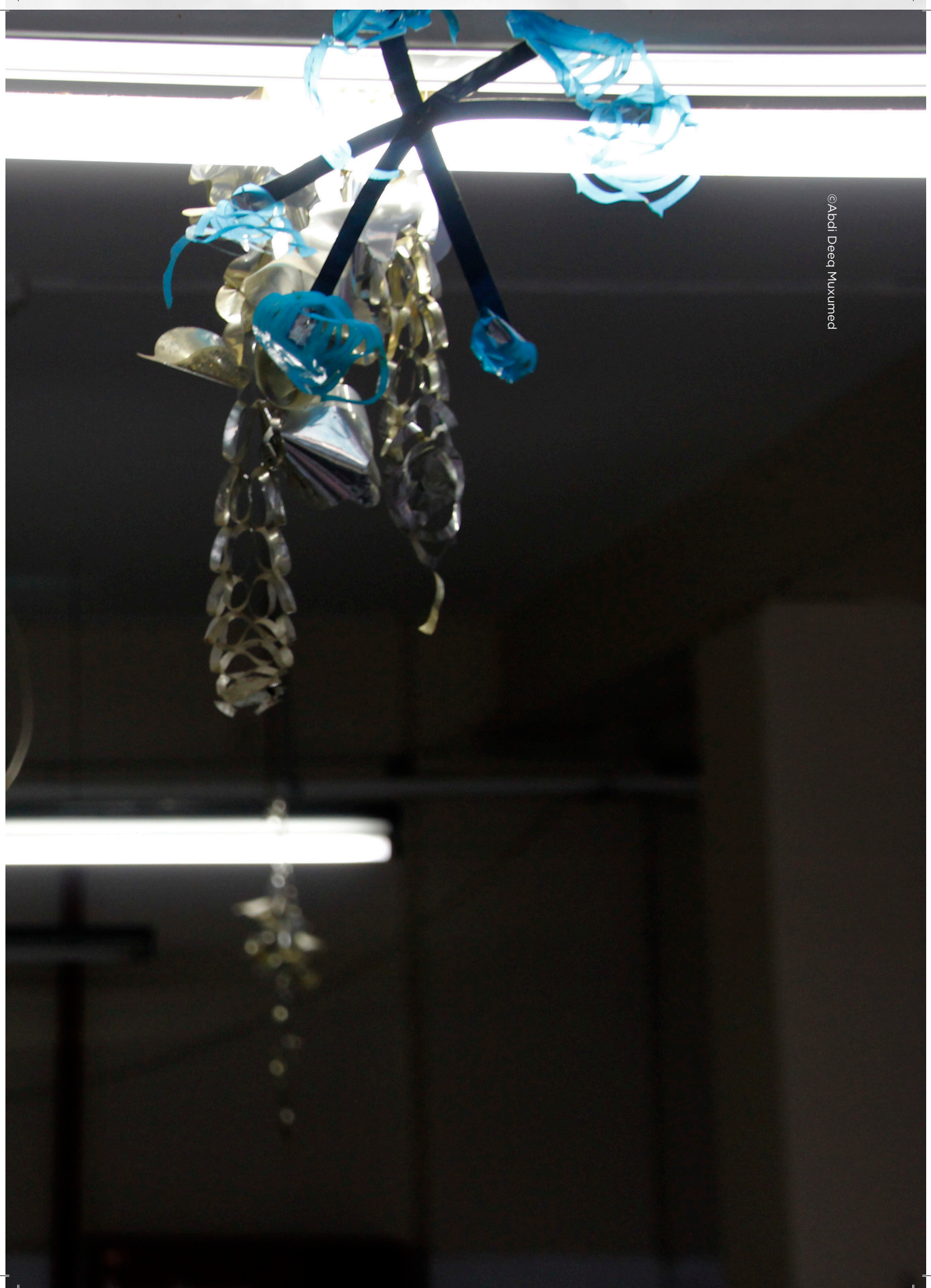
ama bunu yasal bir şekilde yapmak istiyorum. **Gelecek için güzel hayallerim var; fakat bunları Türkiye’de gerçekleştirirken zorlanıyorum. En basitinden Türkiye içinde seyahat özgürlüğüm yok. Bir şehirden başka bir şehre gidebilmek için yol izni almam gerekiyor.** Hastaneye gitmek istediğim de zaman zaman sorun yaşadığım anlar oluyor. En son gittiğimde 18 yaşından büyük olduğum için sigortamın geçerli olmadığını söylediler, ancak yurttan bir hocamın yardımıyla bu sorunu daha sonra çözebildik. Kimliğimi ise her altı ayda bir yenilemem gerekiyor. Bazen kimlikte isim yanlış yazılmışsa bunu düzeltmek bile çok uzun sürebiliyor. İstanbul’da sokakta sürekli kimlik kontrolü oluyor, bu sebeple ben sürekli cüzdanıma sığmayan kimlik belgemi yanımda taşımak zorundayım. Her kimlik kontrolünde kimlik belgemi unuttuğumu düşünerek endişeleniyorum. Bazen düşünüyorum da Türkiye’ye sığınmak zorunda kalmasaydım, Türkiye’ye pasaportumla bir turist olarak gelebilmiş olsaydım herhalde kendimi daha rahat hissederdim, imkanlarım daha farklı olurdu. Türkiye’de eğitimime devam edebiliyor olmama ve yurttaki arkadaşlarımı, hocalarımı çok seviyor olmama rağmen Türkiye’de sığınmacı olmanın zorluklarını biliyorum. O yüzden başka bir ülkeye yasal olmayan yollarla geçmeyi düşünmüyorum, en basitinden orada diplomamı bile saydıramayabilirim.

Eğer yüksek lisans hayalimi gerçekleştirebilirim belli bir konu üzerinde çalışmak, uzmanlaşmak isterim. O olmazsa, bir film yapım şirketi ya da reklam şirketi kurmak ikinci hayalim. Kendimi olabildiğince depresyondan uzak tutmaya çalışıyorum ve geleceği düşünüyorum. Umarım bir gün hayallerime ulaşırım.

”

A., 18, Somali

©Abdi Deeq Muxumed

“

2015'te annem, babam, ağabeyim ve üç küçük kardeşimle birlikte Afganistan'dan Türkiye'ye geldik. O zaman çok küçüktüm, 14-15 yaşındaydım ve neden geldiğimizi bilmiyordum. Annem ve babam daha iyi ve güvenli bir yaşam için geldiğimizi söylemişti. İran üzerinden Türkiye'ye geldik. Sınırı kaçak yollarla geçmek istediğimiz için sınıra yakın dağlık bir yerde üç gün boyunca hemen hiçbir şey yiyip içmeden beklememiz gerekti. Sınırı geçebildikten sonra birkaç gün Van'da kaldık, ardından da İstanbul'a geldik. İstanbul'da önce akrabalarımızın evinde kaldık, ardından Zeytinburnu'nda bir ev tutabildik. Ben, ağabeyim ve babam Zeytinburnu'nda bir tekstil atölyesinde çalışıyorduk. Daha önce hiç böyle bir işte çalışmadığım için ilk başta epey zorlandım, ancak 15-20 gün sonra da alıştım. Türkiye'ye gelmemizden yaklaşık bir ay geçmemişken annem ve babam ailesel bir sebepten cezaevine girdiler. Bu olaydan sonra polis ağabeyimle beni bir yurda, diğer üç kardeşimi de yaşları daha küçük olduğundan başka yurtlara yerleştirdi. Yurda yerleştirildikten üç buçuk dört ay sonra, ilk defa kardeşlerimi ziyarete gidebildim. Şu anda da ayda bir hem anne ve babamı hem de kardeşlerimi ziyarete gidiyorum.

Yurda ilk girdiğimde bir süre daha çalışmaya devam ettim. Yurda gelişimin ikinci ya da üçüncü ayında ise Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) ile kayıt oldum ve daha sonrasında mülteci statü belirleme görüşmem yapıldı. Bu görüşmemim sonucunda mülteci statüsü elde ettim. BMMYK 7-8 ay önce dosyamın üçüncü ülke yerleştirilmesi için İngiltere'ye yönlendirilmesini uygun gördü. Ben ve kardeşlerimle birçok görüşme yapıldı. Annem ve babam cezaevinde oldukları için başka bir ülkeye yerleştirilmemizle ilgili onlarla da görüşülüyor. Bu süreci çok düşünmemeye çalışıyorum çünkü belirsiz ve ne zaman kesinleşeceğini bilmiyorum.

Yurda 2015 yılında girdim, ancak daha bu sene okula yazılabildim. Daha önce kendim de okula gitmek istemiyordum, zaten canım pek bir şey yapmak istemiyordu. Sabah uyanıp akşama kadar oturuyordum. Yurttaki arkadaşlarımdan biri bana gitar çalmayı öğretti ve on ay boyunca gitar çaldım. Onun dışında yurda yakın bir spor salonunda 9-10 ay boyunca judo yaptım. Hatta judo maçlarına katılmak istedim ancak bunun için sporcu lisansı almam gerektiğini ve sahip olduğum kimlik belgesiyle bu lisansı alamayacağımı söylediler. Sonuç olarak judo maçlarına katılamadım. Türkiye'de vatandaşlığın olmadığına her konuda zorlanırsın.

Şu an 11. sınıfta okuyorum, sınıftaki tek yabancı benim. Dersleri anlamakta biraz zorlanıyorum. **Okula üç dört aydır gidiyorum ama hala arkadaş bulamadım. Bana karşı iyi davranıyorlar, benimle arkadaş olmaya çalışıyorlar ama bilmiyorum neden, belki kültür farklılığından, arkadaş olamıyoruz. En yakın arkadaşlarım halen yurttan tanıdığım arkadaşlarım. Belki de birbirimizi daha iyi anladığımız için arkadaş olabiliyoruz.** Okuldaki hocalarım da iyi davranıyor; fakat derslerimde çok başarılı değilim. Lisenin bitmesine bir sene kaldı. Bir sonraki sene üniversiteye gidebilmek amacıyla Yabancı Öğrenci Sınavı'na girebilirim. Sanat okumak istiyorum. O olmazsa yetenek sınavına girip bir konservatuvara girmek istiyorum.

Eğer BMMYK tarafından İngiltere'ye yerleştirilirim hayatımı kolaylaşır. Bir aksilik olursa ve gidemezsem burada ne yaparım bilemiyorum. İngiltere'de bir basketbol kulübüne girmek ve gitar çalmak istiyorum. Üniversiteye de devam etmek istiyorum. Ailem için üzülüyorum ama elimden bir şey gelmiyor. 18 yaşına girmeme çok kalmadı. Gelecek için plan yapmak istiyorum ama bu tamamen elimde olan bir şey değil. Her şey İngiltere'ye gitme durumuma göre şekillenecek.

H., 17, Afganistan

”

“

Ben Suriye'nin Halep şehriden savaş nedeniyle Türkiye'ye Eylül 2016'da gelmiş ve Aralık 2017 yılında İngiltere'ye varmış 18 yaşında Suriyeli bir gencim. Türkiye'ye benden iki yaş küçük erkek kardeşim ve komşularımızla birlikte gelmiştik. Halep'te benden küçük biri kız biri erkek iki kardeşim ve babamla birlikte yaşıyorduk. Annem ve babam 10 yıl önce boşandı. Annem ailesiyle birlikte yaşıyordu, biz de babamla kalıyorduk. Babam annemizi görmemize izin vermiyordu. Daha sonra komşularımızdan annemizin önce Türkiye'ye sonra da İngiltere'ye gittiğini öğrendik. Yine komşularımız aracılığıyla annemle iletişim kurduk. Zaten Suriye'deki savaştan dolayı tanıdığımız birçok insanın, arkadaşlarımın, akrabalarımın bir kısmının Suriye'den gittiklerini biliyordum. Bir gün kardeşimle okulda olduğumuz bir sırada evimizin, civarda patlayan bir bombadan ötürü hasar gördüğünü öğrendik. O gün evimiz yerine komşularımıza gittik ve kısa bir süre sonra yine aynı kişilerle Türkiye'ye geldik. Babam ve küçük kız kardeşime ne oldu, halen hayattalar mı bilmiyorum.

Türkiye'ye gelmemiz kolay olmadı, sınırı geçmeden önce 20 gün kadar sınıra yakın bir yerde beklememiz gerekti. Ardından kaçak yollarla Kilis'e vardık. Kilis'te 10 gün kaldıktan sonra İstanbul'a vardık. Kardeşimle İstanbul'da yaşayan amcamın yanına gittik. Bir süre onda kaldık fakat amcamın evi küçük olduğundan ve maddi durumu iyi olmadığından bizi evine çok uzak olmayan bir yerde Suriyeli birinin işlettiği bir pansiyona yerleştirdi. Kişi başı aylık 200 TL ödememiz gerektiği için kardeşim de ben de çalışmaya karar verdik. Ben amcamla birlikte sağlık malzemeleri üreten bir atölyede çalışıyordum, kardeşim ise teyzemin eşiyle birlikte bir ayakkabı atölyesinde çalışıyordu.

Kaldığımız yer pek güvenli bir yer değildi, sürekli hırsızlık oluyordu. Kardeşimle bütün gün çalıştırdığımızdan ve yorulduğumuzdan sadece uyumak için odamıza gidiyorduk. Ben sekiz buçuktan altı buçuğa kadar çalışıyordum. Kardeşim ise işe sekiz buçukta başlıyordu ama genelde akşam yedi, sekiz gibi işi bitiyordu. **İş çok zor değildi ama maaş İstanbul'da yaşayabilmek için hiç yeterli değildi. İstanbul'da çalışmak dışında çok bir şey yapamıyorduk. Sadece bir gün iznimiz vardı.** O gün de genelde vaktimizi diğer Suriyeli arkadaşlarımızla geçiriyorduk. Dil bilmemek zordu. Türkçeyi çalıştığım yer sayesinde biraz konuşabiliyordum.

Türkiye'de geçici koruma kaydımızı tamamlamamız biraz uzun sürdü çünkü İstanbul'daydık ve bizim gibi çok fazla sayıda Suriyeli kayıt beklediği için ancak İngiltere'ye gitmeden iki ay önce kimlik belgelerimizi alabildik. Bu süreç içinde 18 yaşın altında olduğumuz için ve yanımızda anne-babamız olmadığı için bize kimlik verilemeyeceğini söyleyenler de oldu. Biz de bu yüzden çok korkmuştuk. Ancak bunun böyle olmadığını öğrendik. Anneannemin yanımızda olması ve kayıtlı ilgili işlerde yanımızda olması da işimizi kolaylaştırmış olabilir.

Türkiye'ye geldiğimizde hedefimiz İngiltere'deki annemizin yanına gitmekti. Annem İngiltere'den aile birleşimi sürecini başlatabilmek için orada mültecilere aile birleşimi konusunda yardım sağlayan bir kurumla iletişime geçti. O kurum da vizeye başvuru sürecimize destek olması amacıyla Mülteci Hakları Merkezi'yle iletişime geçti. Vize başvuru süreci zorluydu. İlk başta, İstanbul'daki İngiltere Konsolosluğu'ndan randevu aldık ve belgelerimizi bir araya getirmemizde Mülteci Hakları Merkezi bize yardımcı oldu. Süreç tahmin ettiğimizden çok daha uzun sürdü, başvurumuzdan 5 ay sonra İngiltere Konsolosluğu'ndan vizemizi alabildik.

Sonrasında, İngiltere'ye gidebilmek için önce Türkiye makamlarından çıkış izni almamız gerektiğini öğrendik. Çıkış izni alırken de yine ebeveynlerimizin burada olmamasından dolayı annemin İngiltere'den bizim seyahatimize dair noter onaylı bir mektup yollaması gerekti ve bildiğim kadarıyla bu mektup da yine Türkiye'de tercüme edilip notere onaylatıldı. Anneme İngiltere'den yardımcı olan kurum olmasaydı oldukça masraflı olan bu işlemlerin altından kalkamazdık. Sonunda kardeşimle birlikte annemizin yanına İngiltere'ye ben 18 yaşına girmeden üç gün önce gidebildik. Bizim için çok stresli bir dönemdi ancak sonunda anneme kavuşabildiğimiz için çok mutluyum.

İngiltere'de ilk üç ay boyunca annem, ben ve kardeşimle devlet tarafından verilmiş bir evde yaşadık. Sonra ev değiştirdik ve orada da üç ay yaşamamız gerekiyor. Böyle üç kere ev değiştirdikten sonra devlet bize ev verecekmış. İngiltere'de yaşam çok rahat. Şu an kardeşimle birlikte İngilizce kursuna gidiyoruz. Dil öğrendikten sonra, üniversitede eczacılık okumak istiyorum. Babam da dışıydı. O yüzden sağlık alanında bir mesleğim olsun istiyorum.

M., 18, Suriye (İngiltere'de)

”

Ben 3 sene önce Afganistan'ın Celalabad şehriden Türkiye'ye gelmiş 17 yaşında refakatsiz bir mülteci çocuğum. 8 sene önce anne ve babam tanımadığım kişiler tarafından öldürüldü. Neden öldürüldüklerini ve detayları bilmiyorum. Bütün bunlar olduğunda yaşım çok küçüktü. Bunun üzerine iki erkek kardeşim ve ablamla birlikte dayımda yaşamaya başladık. Dayım hem kendi ailesine hem de bize bakmak zorunda kalmıştı. Ben de dayımın yükünü hafifletmek için 10 yaşında çalışmaya başladım. Bu sebeple Türkiye'ye gelene kadar okula gidemedim. İki sene minibüslerde muavin olarak çalıştım, daha sonra yine iki sene kadar dayımla elektrikçide çalıştım. Zamanımın büyük kısmı çalışarak geçiyordu.

Bir gün dayım ve yengem benim hakkımda konuşurlarken kulak misafiri oldum. Anne ve babama zarar veren kişilerin bana da zarar vermek istediklerini, bu sebeple benim Afganistan'da kalmamın güvenli olmadığını konuşuyordu. Bunun üzerine ben de Afganistan'dan ayrılmaya karar verdim. Dayım benim için ve benimle birlikte gelecek olan kuzenim için bir kaçakçı ayarladı. Afganistan'dan önce Pakistan'a, sonra da İran'a geçtik. **İran'dan Türkiye sınırına geçebilmek için bir tepeyi 6 saatte çıkıp 6 saatte indik. Afganistan'dan İstanbul'a varışımız 24 gün sürdü. Bazı yerlerde 16-18 saat aralıksız yürüdük. Yaşım küçük olduğu için yolda çok zorlandım.** Beraber geldiğim grupta yaşlılar da vardı. Onlar için de çok zor oldu yürümek. Türkiye'de giriş yaptığımız şehir Van'dı. Van'dan İstanbul'a otobüsle geldik. İstanbul'da ise 10 gün kadar bir kaçakçının evinde kaldık. Bir gün kıyafet almak için dışarı çıktığımda bir polis memuruyla karşılaştım, benim refakatsiz bir çocuk olduğumu anlayınca beni kaldığım yurda getirdi. Bu karşılaşma olmasaydı daha ne kadar o kaçakçının evinde olurdu, sonrasında nasıl yolumu bulurdum bilemiyorum.

Yurda girdiğimde 14 yaşındaydım. O sıralar herkes gibi ben de Avrupa'ya geçmeyi hayal ediyordum çünkü çok fazla insan geçiyordu ve geçenler de daha iyi koşullara ulaştıklarını söylüyorlardı. Ancak benim bunun için yeterli param yoktu. Dolayısıyla kısa bir süre içinde bu hayallerden vazgeçip Türkiye'ye alışmaya çalıştım. Kaldığım yurda alışmam çok uzun sürmedi. Arkadaşlarımla kısa bir süre içinde yakınlaştık, iyi anlaştığım insanlar var.

Yurttaki yaşantım okula başlamadan öncesi ve başladıktan sonrası olmak üzere ikiye ayrılıyor. Okula ancak bu sene başında, Eylül 2017'de başlayabildim. Okula başlamadan önce yurttaki ilk senemde vaktimi Türkçe öğrenmeye çalışarak geçirdim. Türkçeyi üç ayın sonunda artık belli bir seviyede konuşabiliyordum. Amacım okula gidebilmektir ancak Afganistan'dan önceki eğitimimle ilgili herhangi bir belge getiremediğim için okula kayıt olamayacağımı öğrendim. Bu sebeple yurttaki ikinci senemde de okula gidemedim. İkinci senem boyunca daha çok yüzme, futbol, fitness, voleybol gibi sporları yaparak ve Türkçe öğrenerek zaman geçirdim. Bu sene ise nasıl oldu bilmiyorum ama okula yazılabildim. Sanırım bu seneden itibaren önceki eğitim durumuna ilişkin belge sunamayanların kayıt olabileceği yönünde bir düzenleme yapıldı. Önce İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nde bir seviye tespit sınavına girdim ve sonrasında da kaldığım yurda uzak olmayan bir okula yerleştirildim. Şu an 11. sınıftayım. Okul hem iyi hem de kötü. Hocalar bana karşı gayet sıcak ve anlayışlı bir tavır içindeler fakat sınıftaki arkadaşlarım yabancı olduğum için ikide bir telaffuzumla dalga geçiyorlar. Sınıftaki tek yabancı benim, dolayısıyla kendimi biraz yalnız hissediyorum. Sınıfta da okulda da yakın arkadaşım yok. Birkaç arkadaşım var ama dostum diyebileceğim kişiler değil. Yakın arkadaşlarım daha çok yurttan arkadaşlarım, bir de voleybol kursundan tanıdığım üç dört tane Türk arkadaşım var.

Yurda geldikten kısa bir süre sonra Uluslararası Başvuru Sahibi Kimlik Belgesi aldım. Yurttaki ilk ayımın sonunda Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'ne (BMMYK) de kaydoldum ve statü belirleme görüşmesi yapıldı. Bu görüşmeden üç ay sonra BMMYK tarafından mülteci statüsü elde ettim. Statü elde etmemden yaklaşık bir sene sonra da dosyamın BMMYK tarafından üçüncü ülke yerleştirilmesi için ABD'ye yönlendirildiğini öğrendim. Bu süreçte de ICMC denilen ve ABD yerleştirme süreci için aracı olan bir kurumla görüşmeler yapmam gerekti. Yapılan görüşmeler sonucunda bu kurum tarafından başvuru talebim reddedildi. Şu sıralar bu karara itiraz etme dönemindeyim, yani aslında ABD'ye gidip gidemeyeceğim hiç belli değil. Amerika'ya gidip gitmeme göre değişecek hayatım. İtirazım kabul edilmezse, herhangi bir planım yok. Sadece üniversiteye gitmek istiyorum. Bölüm olarak da fotoğrafçılık okumak istiyorum çünkü bir buçuk senedir fotoğrafçılıkla ilgileniyorum. Fotoğraf çekmeye olan ilgim yurttan bir arkadaşım sayesinde başladı. Daha önce hiç fotoğraf makinesi görmemiştim. Fotoğraf makinesini kullanmayı, fotoğraf çekmeyi bana yine aynı arkadaşım öğretti. Şimdilerde genelde arkadaşlarımla fotoğraflarını çekiyorum, bana poz vermeyi seviyorlar. Bazen arkadaşlarımla nasıl fotoğraf çektiğimi kendilerine de öğretmemi istiyorlar.

Türkiye'de kalırsam üniversitede okurken nasıl geçineceğimi düşünüyorum. Çok küçük yaşta çalışmak zorunda kaldığım için çalışırken okula gitmenin ne kadar zor olabileceğini tahmin ediyorum. Bu yüzden de acaba çalışmak zorunda kalırsam üniversite eğitimimden geri kalırmıyım diye endişe ediyorum. Bir yandan da hayatımı idare etmek için, en basitinden 18 yaşımı doldurup da yurttan ayrılmak zorunda kaldığımda başımı sokacak bir yer bulmak için çalışmam gerekecek. Bazen sürekli bunları düşünüyorum çünkü 18 yaşımı doldurmama çok fazla zaman kalmadı. Bütün bu belirsizliklerin bir an önce çözümlenmesini umuyorum, en çok istediğim şey bu.

İ., 17, Afganistan

”

“

Ben 16 yaşında Afgan bir gencim. 2016 yılında, ağabeyimin bir süreliğine Taliban tarafından kaçırılıp ardından serbest bırakılmasından sonra önce ağabeyim Afganistan'dan kaçtı, ardından da benzer bir şekilde kaçırılmaktan korktuğum için ben Afganistan'dan kaçtım. Bizim yaşadığımız şehirde Taliban çok etkiliydi, okula giden çocukları bile yolda durdurup rahatsız ediyorlardı, hatta kitaplarını yaktıkları bile oluyordu. Taliban ağabeyimin de okula gitmesinden rahatsız olmuştu, onlar adına savaşmasını istemişti. Bu yüzden ağabeyim benden bir süre önce Afganistan'dan ayrılmak zorunda kaldı, nihayetinde Belçika'ya ulaştı, bir süredir mülteci statüsüyle orada kalıyor. Hatta yüksekokula gitti ve moda tasarımı üzerine eğitim aldı, şu anda orada terzilik yapıyor.

Ben Afganistan'da okula hiç gidemedim, hatta annem evden çıkmama dahi bazen müsaade etmiyordu çünkü yaşadığımız yer güvenli bir yer değildi. Orada hiçbir zaman kendimizi güvende ve özgür hissetmiyorduk. Savaşın dolayısızlık oranı da çok yüksekti. Afganistan'daki durumu haberlerden takip etmeye devam ediyorum ve çok üzülüyorum. Örneğin geçenlerde yine bir intihar saldırısı oldu ve çok sayıda insan hayatını kaybetti. Durum daha da kötüye gidiyor sanki. Açıkçası **Afganistan'ın yakın zamanda güvenli bir yer olacağına dair bir umudum kalmadı.**

Türkiye'ye düzensiz yollarla geldim. Birlikte geldiğim Afgan bir arkadaşımın burada tanıdıkları varmış, önce bir süre bu tanıdıkların yanında kaldık. **Uzun bir süre kağıt toplayıcılığı yaptık. Çok zor bir iş, sırtımızda çuvala bütün gün çöplerden karton atık topluyorduk ve onları geri dönüşüm merkezlerine satıyorduk.** Belimin ağrısından dolayı daha fazla çalışamaz hale geldiğim sıralardan birinde birlikte kaldığımız bir arkadaşın telefonundan sosyal medya aracılığıyla ağabeyime ulaşmayı başardım. Ağabeyim orada araştırma yapmış Türkiye'de kalabileceğim bir yurt ya da barınma merkezi var mıdır diye. Sonrasında bir sivil toplum kuruluşunun adresini verdi bana ve orada bana yardımcı olacaklarını söyledi. Gittiğim yerde beni Birleşmiş Milletler'e kayıt ettiler ve sonrasında da kaldığım devlet yurduna yerleştirdiler.

Kaldığım yerden memnunum, Allah razı olsun, ama biraz sıkılıyorum çünkü kendi ülkemde okula gitmediğim için burada da okula yazılmadım. Birinci sınıftan okula gitmek için artık çok büyüğüm, ara sınıflara kaydolmak içinse yeterli okul tecrübem yok. Benim kaldığım yurttaki çocukların neredeyse yarısı okula gidiyor ama ben gidemiyorum. Ancak yakında dil kursuna başlayacağım için heyecanlıyım. Şimdilik yurttan oturup bir şeyler izliyorum, arkadaşlarımla vakit geçiriyorum ve futbol oynuyorum. Vaktim genelde böyle geçiyor. Türkiye'de benim yaşlarımda Taliban'dan kaçıp gelmiş çok fazla Afgan çocuk var. **Belki Afganlar için 2-3 tane okul açılabilsen, benim gibi okula devam edemeyen çocuklar okula devam edebilse ve geleceğimizi planlamaya yardımcı olursa bu okullarda hepimizin geleceği kurtulur.**

Ağabeyimin yanına gitmek için Belçika'ya insani vize başvurusunda bulundum. Ağabeyim benim hayattaki en yakınım, bana Belçika'dayken bile yardımcı olabildi. Ağabeyimle sürekli internet üzerinden haberleşiyoruz. Ağabeyimi çok özliyorum, malesef onun da henüz bir pasaportu olmadığı için beni ziyarete gelemiyor. **Onun yanına gidersem belki Belçika'da okula devam edebilirim ya da bir meslek edininip çalışabilirim. Türkiye'de kaldığım yurt çatısı altında barınabildiğim, her gün ne yiyeceğim derdine düşmediğim için şükrediyorum. Karton toplayıcı olarak çalışmam çok zorluydu.** Şimdi çalışmam gerekmiyor ancak 18 yaşımı doldurup yurttan çıkmam gerektiğinde çalışmam gerekecek ve hiçbir eğitimim ve mesleğim olmadığı için düzgün bir iş bulmam mümkün olmayacak.

Birleşmiş Milletler ile görüşmem oldu ve "mülteci" statüsü kazandım fakat bu şimdilik gündelik yaşamımda büyük bir değişiklik yaratmadı. Geleceğime bakınca büyük bir belirsizlik görüyorum. O yüzden ağabeyimin yanına gidebilmeyi ve onun bana yol göstermesini çok istiyorum. Belki onun desteği olmasa bu yurdu bile bulamazdım. İnsanın her zaman bir büyüğe ihtiyacı oluyor. Şimdilik vizenin sonuçlanmasını bekliyorum, inşallah olumlu çıkacak ve ağabeyime kavuşabileceğim.

M., 16, Afganistan

”

“

15 yaşımıdayken annemin yardımıyla Afganistan'dan kaçtım. Babam ben küçükken vefat etti ve annem tekrar evlendi. Üvey babam Taliban sempatzanıydı ve onlarla güçlü ilişkileri vardı. Bir süre sonra ailenin en büyük erkek çocuğu olarak beni Taliban'a üye yapmak istedi. Ben istemedim. Ben istemeyince de beni zorlamak için çeşitli yollara başvurdu, bana kötü muamele etti. Bu duruma dayanamayan annem gizlice kaçakçıyla anlaştı ve beni gönderdi.

Türkiye'deki hayatımın hem iyi hem de kötü tarafları var. Özellikle şu an kaldığım yurttan güvende olduğumu biliyorum, yemeğimin ve yatacak yerimin olduğunu da biliyorum. Kötü taraftan kastım ise şu: eğer okula gitmiyorsanız hayat burada çok sıkıcı geçiyor, yapacak pek bir şey olmuyor ve sadece zaman öldürüyorsunuz. Sabah kalk, yemek ye, akşam uyu. **Keşke okula yazılabilsenim, maalesef benim Türkiye'ye geldiğim dönemde okula kaydolmamıştım. Onun yerine kendimi spora verdim, spor yaparken kendimi iyi hissediyorum. Bütün ümitsizliğim birazcık da olsa azalıyor.**

Şu sıralar bir günüm genelde şöyle geçiyor: Sabah kalkıyorum ve koşuya çıkıyorum. Sonra gelip kahvaltı yapıyorum ve tekrar antrenman yapıyorum. Sonrasında biraz yatıp akşamüstü boks kulübüne gidiyorum. Orada her şeyi unutuyorum. **Afganistan'da yaşadığım zorluklar sebebiyle psikolojim çok bozulmuştu, o yüzden bir süredir İstanbul'daki bir kurumdan psikolojik destek almaktayım. Bu desteğin bana iyi geldiğini hissedebiliyorum.** Zaten bu kurum sayesinde boks kursuna yazıldım. Ben bu hayatta her şeyimi kaybettim. Ne annem var ne babam ne de bir mesleğim. O yüzden boksa sarıldım. Bana psikolojik destek sağlayan kurumdaki kişiler de boksun benim için ne kadar önemli olduğunu anladıkları için şimdilik bu kurs için bana sponsor oluyorlar. Onlara minnettarım.

Yurttan çıktıktan sonra ne yapacağımı hiç bilmiyorum. Bütün bildiğim yurttan ayrıldıktan sonra artık kendi başımızın çaresine bakmamız ve çalışıp para kazanmamız gerekecek ve örneğin ev tutup faturalarımızı kendimiz ödeyeceğiz. Ancak bunu nasıl yapacağımı bilmiyorum ve açıkçası bu zamanları düşündükçe çok endişeleniyorum. Diğer çocukların da sürekli bu konuları düşündüğünü biliyorum. Ancak yurttan çıkan çocuklar genelde diğer Afganlarla birlikte fabrikalarda kaçak çalışıyor ve daha ucuz olması açısından kalabalık bir şekilde aynı evde yaşıyorlar. Kendi halimi düşündükçe acaba mecburen parklarda mı yatmam gerekiyor diye kaygılanıyorum çünkü şimdilik birlikte yaşamayı düşünebileceğim bir arkadaş grubum yok. Çok strese girdiğimde bu konularda çok karamsarlaşıyorum.

Burada iki tane Afrikalı arkadaşım var, onlarla aramız çok iyi. Bana Muhammed Ali diyorlar. Kendi memleketimden gelen kişilerden uzak tutmaya çalışıyorum, niyeyse biraz korkuyorum, onlarla çok fazla konuşmak istemiyorum. Ülkemde yaşadığım şeyleri hatırlatıyorlar bana. Bu iki arkadaşım zaman zaman deniz kenarına gidiyoruz. Denizi seyretmek, yürüyüş yapmak, sahilde vakit geçirmek hoşuma gidiyor.

En büyük arzum bir gün sporcu lisansı alıp boks müsabakalarına katılmak, gelecekte çok ünlü bir boksör olmak ve benim durumumda olan çocuk ve gençlere yardımcı olmak. Ancak sahip olduğumuz kimlik belgelerimiz yüzünden sporcu lisansı alamadığımızı öğrendim. Bu sorunun çözülmesini ve profesyonel olarak boks yapabilmeyi çok ama çok istiyorum. Antrenman yaparken Muhammed Ali'nin taktiklerini ve hareketlerini yapıyorum. Sürekli onun videolarını izliyorum. Bu zamana kadar yaşadığım şeyler benim daha çok hırslanmama ve çalışmama sebep oluyor.

M.A., 18, Afganistan

”

“

Türkiye'ye iki yıl önce 15 yaşındayken geldim. Afganistan'dan buraya gelmek neredeyse 3-4 hafta sürdü. İstanbul'a gelince bir süre Zeytinburnu'da bizi Türkiye'ye getiren kaçakçının evinde kaldım. Ev çok kalabalıktı. Bir gün kaldığımız yeri polisler bastı ve yaşımın küçük olduğunu anlayınca beni şu anda kalmakta olduğum yurda getirdiler.

Afganistan'da akrabalarımızla aramızda toprak meselesinden ötürü bir kavga vardı. Bu sebeple babamı kaybettim. Aynı akrabalarım beni de tehdit etmeye başlamışlardı. Taliban korkusu desen zaten tüm ülkede var. Bu sebeplerle annem önce beni gönderdi, sonra da kendisi İran'a kaçtı.

Birleşmiş Milletler ile görüşmem oldu, "mülteci" olarak kabul aldım ve dosyam üçüncü ülke yerleştirilmesi için İngiltere'ye gönderildi. Henüz görüşmem yapılmadı, bu aralar biraz heyecanlı biraz endişeyle o görüşmeyi bekliyorum. Diğer arkadaşlarımdan duyduğum kadarıyla uzun sürüyormuş genelde bu süreçler.

Afganistan'dan karnemi yanımda getirmiştim, buradan onun denkliğini aldım ve okula kayıt oldum. Okula gittiğim için kendimi diğer birçok çocuktan daha şanslı hissediyorum. Şu an 10. sınıfa gidiyorum ve okula geçen sene başladım. Öğrencilerin ve öğretmenlerin tutumu genelde iyi fakat ben kendimi yine de yalnız hissediyorum. Ne olursa olsun insan kendini yabancı hissediyor; kültür farkı ve dil engeli en önemli iki sorun benim için.

Matematik dersinde oldukça iyiyim. Tarih ve edebiyat derslerinde biraz sıkıntı çekiyorum. Dil sıkıntısından dolayı tabi. Mesela bir dönem tarih dersinde 1 aldım ama ikinci dönem hocam sağ olsun biraz yardımcı oldu ve geçirdi beni. Gittikçe iyiye gidiyor ama; zaten sayısal bölümünü seçtim. Üniversitede mimarlık okumak istiyorum.

Bunlar dışında futbola ilgim var fakat kimliklerimiz 6 ayda bir yenilendiği için profesyonel olarak spor yapmamız maalesef mümkün değil. Sporcu lisansı almak ve bir takımda oynamak isteyenlerin en az 1 yıllık kimliğinin olması gerekli diyorlar. **Voleybol ve yüzmeyi de seviyorum ama en başarılı olduğum spor futbol. Kursta gidiyorum, antrenmanlara katılıyorum ama müsabakalara katılamıyorum. Bu durum da bir süre sonra insanın motivasyonunu düşürüyor. Ulaşabileceğin bir başarı olmadıkça koşsan neye yarayacak ki?** Keşke bizim 6 aylık kimliklerimizi de kabul edip lisans verseler ve müsabakalara katılabilseler. Aksi takdirde çok büyük bir motivasyon kaybı oluyor. Zaten büyük takımlar hiç bizim yaşımızdaki yabancı çocukları kabul etmiyor. Diğer daha küçük takımlara da lisans problemi sebebiyle giremiyoruz.

İngiltere'ye gidersem futbol okuluna yazılmak ve üniversiteye gitmek istiyorum. Eğer üçüncü ülkeye yerleştirmem olmazsa da dünyanın sonu değil. YÖS'e girip Türkiye'de bir üniversiteye gitmeyi düşünüyorum.

Yurtta daha fazla hocaya ihtiyacımız olduğunu düşünüyoruz. Buraya zaten birçok zorluktan geçmiş olarak geliyoruz. Ne yol yordam ne dil biliyoruz. Birisinin yol göstermesine ihtiyacımız oluyor ama görüyoruz ki hocalarımızın herbirimizle yeterince ilgilenilmesi mümkün değil, bazen çok fazla çocuk gelip gidiyor. Okula yazılabildiğim için şanslı olduğumu düşünüyorum ama bazı çocuklar tüm gün yurttan oturup televizyon izlemekten başka bir şey yapamıyorlar. Bazıları ise yurttan kaçıp atölyelerde, fabrikalarda kaçak çalışıyorlar. Parasını alamayan çok kişi duydum. **Her çocuğun okula gittiği ve hobileriyle ilgilenip belki onları hayat amacı haline getirdiği bir düzen yaratılsa çok güzel olur. Çok da şey istemiyoruz aslında, keşke bu kadar zor olmasa...**

B., 17, Afganistan

”

©Abdi Deeq Muxumed

2015 yılında 13 yaşındayken büyük ağabeyimle birlikte Afganistan'dan ayrılmak zorunda kaldık. Bir büyük ağabeyim daha vardı Afganistan'da, polisti. O bize çok destek oluyordu ve hatta diyebilirim ki Afganistan'daki hayatımız gayet iyiydi. Polis olan ağabeyim Taliban tarafından öldürülünce ben ve küçük ağabeyim de o günden hemen sonra Afganistan'dan kaçmaya karar verdik. Aslında güvende olmadığımızı düşündüğü için babamla bizi gönderdi. Yolculuk çok zorluydu, çok yürümek zorunda kaldık. Ben dayanamayacak gibi olduğumda ağabeyim beni sırtına alıyordu.

İran'a kadar ağabeyimle birlikte geldik ama İran-Türkiye sınırında kaçakçı bizi ayrı otobüslere bindirdi ve o gün ağabeyimi son kez gördüğüm gün oldu. Beni İstanbul'da otogara bıraktılar, ağabeyim ise Almanya'ya ulaşmayı başarmış. Otogardan beni başka birisinin alacağını söylemişlerdi ancak 3 gün beklediğim halde hiçkimse gelmedi. Otogarda beklerken başka bir Afgan ağabey ile karşılaştım, kendisine hiç param olmadığını, gidecek yerim yurdum olmadığını söyledim ve yardım etmesi için adeta yalvardım. O da sağ olsun kabul etti. Bir fabrikada çalışıyormuş, bana çalıştığı yerde iş buldu. Yaklaşık 2 ay kadar yanında çalıştım. Küçük olduğum için onun istediği kadar çalışmıyordum, o yüzden bir gün 300 TL verip beni kovdu. Kalacak bir yerim olmadığı için günlerce bazen parklarda bazen de camilerde yatıyordum. Bir gün yine parkta otururken Afganistan'dan bir arkadaşım ile karşılaştım ve gözlerime inanmadım. Herhalde o gün en mutlu günüm oldu! Bu arkadaşım ağabeyimle de sosyal medyadan arkadaşmış, benim numaramı ağabeyimle paylaştı ve 2 gün sonra ağabeyim beni aradı. Çok duygulandım, karşılıklı bayağı bir ağladık. Sanırım tekrar ağabeyimin izini bulabileceğimi hiç düşünmüyordum.

Sonradan öğrendiğime göre ağabeyim Almanya'ya ulaşmış, orada 18 yaşın altındakiler için var olan bir yurttaki kalıyormuş ve kendisiyle ilgilenen bir yetkili varmış. **Ağabeyimin Almanya'daki vekili İstanbul'da bir derneğe ulaştı ve onlar da benim şu an kaldığım yurda yerleşmeme yardımcı oldular. O zaman yaşım küçüktü ve oradan oraya savruluyordum. Ağabeyime ulaşmak benim Türkiye'deki hayatımı değiştirdi. Parklarda yatmaktan kurtuldum.**

Şu an kaldığım yurdu seviyorum, çoğunlukla Afgan çocuklar kalıyor zaten burada. İlk geldiğimde yüzmeye gidiyordum, şimdi de buradaki hocalarım beni Almanca kursuna yazdırdılar. Eğer bir gün ağabeyimin yanına gidebilecek olursam öğrendiğim Almanca çok işime yarayacak diye düşünüyorum. Türkçe de öğrendim sayılır, çok iyi anlıyorum ama konuşmamı biraz geliştirmem gerekiyor

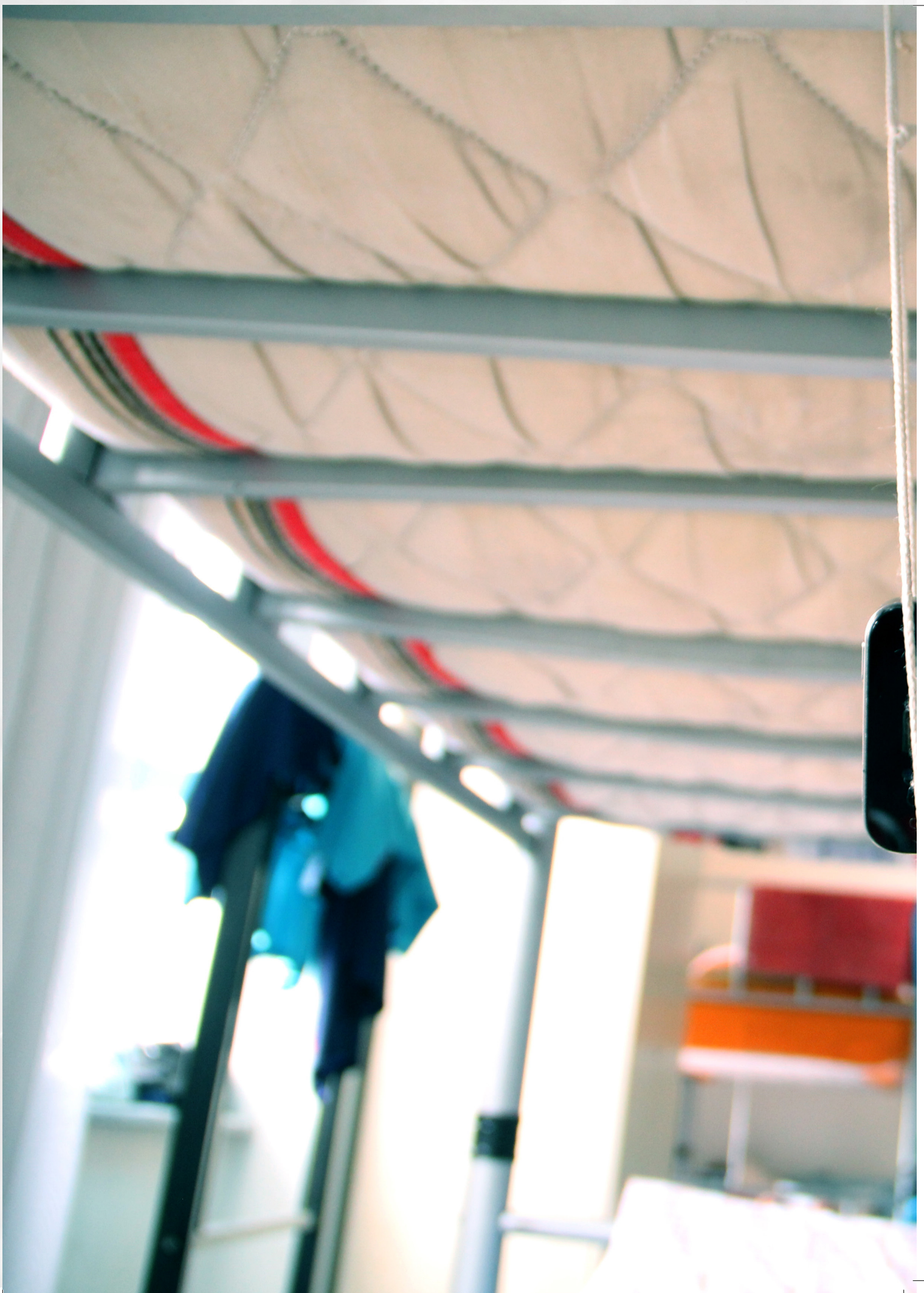
Ne yazık ki Türkiye'de eğitimime devam edemedim. Afganistan'da en son 3. sınıfı okuyabilmişim çünkü Taliban yüzünden okula gitmek çok zordu. Burada 4. sınıftan devam edebilmek için yaşımın fazla büyük olduğunu söylediler. Daha ileri sınıflara devam edebilmek için de yeterli bilgim olmadığını söylediler. Şimdilik sadece dil kursuna gidiyorum. Onun dışında günümü futbol oynayarak, Almanca çalışarak ve İstanbul'da sahil kenarında gezinerek geçiriyorum. **Arkadaşlarımızın çoğu Afganistan'daki savaştan kaçtığı için bence birbirimizi daha iyi anlayabiliyoruz.** O yüzden de genelde iyi anlaşırız sayılır. Yurttaki herkes futbol oynamayı çok seviyor. Bazen de çok ses çıkarıyoruz oyun oynarken, mahalledeki komşularımız biraz şikayet edebiliyor. Bir kere yurdun yanındaki apartmanda oturan bir amcanın kafamıza yumurta atmışlığı bile var.

Annemi, babamı ve ağabeyimi çok özlüyorum. Annem ve babam Afganistan'da kaldılar ve yıllardır onlardan haber alamıyoruz. Telefon, sosyal medya, oradaki arkadaşlarımız aracılığıyla defalarca onlara ulaşmayı denedik ama ulaşamadık. Başlarına kötü bir şey gelmiş olmasından endişe ediyorum. Ağabeyim de aynı şekilde endişe ediyor.

Şu an en büyük hayalim ağabeyimle tekrar bir araya gelebilmek çünkü belki de hayatta başka akrabamız kalmadı. Ağabeyimle bir araya gelebilmek için aile birleşimi süreci başlattık. Bu sürecin ne kadar zorlu olduğunu asla tahmin edemezdim. Bizim kardeş olduğumuzu ispatlamak için DNA testi bile yapıldı. Ardından çok sayıda belgeyi bir araya getirmemiz, tercüme ettirmemiz gerekti. Bu süreçlerde Mülteci Hakları Merkezi bana yardımcı oldu. Bütün bunları tamamlayabildiğimizde ise öğrendik ki ben çocuk olduğum için böyle bir başvuruda bulunamıyorum, benim adıma benden sorumlu kişinin böyle bir başvuru yapması gerek. Bunu öğrendiğimde çok üzümüşüm çünkü aylardır boşuna uğraşıyoruz diye düşündüm. Sonra içim biraz rahatladı çünkü bunun için de mahkemeye başvurulabiliyormuş. Şimdi ise mahkemenin bana bir kayyım atmasını bekliyoruz, böylece bu kişi benim yerime vize başvurusuna imza atabilecek. Umarım bütün bu aşamalar kısa sürede tamamlanır ve ağabeyime kavuşabilirim. Almanya'ya gidebilirim meslek edinebileceğim bir kursa ya da okula gitmek istiyorum, sonra da ağabeyimle birlikte çalışıp bir hayat kurmak istiyorum.

S., 16, Afganistan

”

Ben 17 yaşında Pakistanlı bir mülteciyim. Türkiye'ye yaklaşık beş buçuk ay önce geldim. İlk on beş günümü şu an kaldığım kurumun dışında, bir kaçakçının evinde geçirdim. Kaldığım eve bir gün polisler geldi, benim 18 yaşın altında refakatsiz bir çocuk olduğumu anlayınca da beni kaldığım yurda getirdiler. Türkiye'ye gelmekteki amacım Türkiye üzerinden Almanya'ya gidebilmektir çünkü kuzenim ve ablamın eşi Almanya'da yaşıyorlar ve hayatta onlar ve ablam dışında başka akrabam kalmadı.

Beş sene önce babamı, ardından bir süre sonra da annemi kaybettim. Babamı gözlerimin önünde öldürenler zorla köydeki evimizi elimizden almaya çalışan kişilerdi. Babamı ve annemi kaybettikten sonra ablamın yanına yerleştim ve onunla yaşadım. Ablamdan başka kardeşim yok, o da zaten abladan çok anne gibi oldu benim için.

Bir süre önce ablamın eşi Almanya'ya yerleşti ve ablam da ben Pakistan'dan ayrılmadan kısa bir süre önce Almanya'ya aile birleşimi yoluyla gitmek üzere gerekli işlemleri başlattı. Ablamın Almanya'ya gidecek olmasına onun adına sevinmişim ancak tek başıma kalmaktan da bir o kadar korkmuş ve üzülmişim. Bunun üzerine ablam da eniştem de çeşitli avukatlara ve derneklere danışıp benim de onlarla birlikte Almanya'ya gidip gidemeyeceğimi öğrenmeye çalıştılar. Maalesef aldıkları sonuç olumsuzdu. Bunun üzerine düzensiz yollarla Almanya'ya gitmeye çalıştım ancak başarılı olamadım, Türkiye'de kaldım.

Türkiye'ye geldikten sonra fikrimi değiştirdim, Türkiye'de eğitimimi devam ettirme kararı aldım. Türkiye'de en azından can güvenliğim tehlikede değil ve şimdiden Türkiye'ye epey alışmış durumdayım. Örneğin kaldığım yurttan arkadaşlarım var. Pakistan'da liseyi bitirmiştim. Gelirken diplomamı yanımda getirememiştim ama Pakistan'daki bir arkadaşımın rica etmesiyle, diplomamı bulup bana postayla gönderdi. Hatta Islamabad'a gidip benim için onaylattı diplomamı. Ona çok şey borçluyum. Bu sayede Yabancı Uyruklu Öğrenciler Sınavı'na girebildim. Diplomam olmadan hiçbir şey yapamazdım.

Yabancı öğrenci sınavına girerken benden kimlik ya da pasaport istediler. Türkiye'ye pasaportsuz geldim, sınava kayıt olmak istediğim esnada Türkiye'de de uluslararası koruma kaydım henüz tamamlanmamıştı. Şanslıyım ki yanımda yurttan bir hocam vardı, onun sayesinde sınava çok zorlanmadan kaydolabildim. Aksi takdirde belki de başvuru yaptığım üniversiteler bana kaldığım yurt tarafından verilen kimlik kağıdıyla beni sınava kabul etmeyeceklerdi.

Geldiğimden beri gece gündüz ders çalışıyorum. Türkçe kursuna yazıldım ve herkes çok hızlı ilerlediğimi söylüyor. Şu an en büyük önceliğim yabancı öğrenci sınavına girdiğim üniversitelerden birinden kabul almak ve Türkiye'de üniversiteye gitmek. Annem hep doktor olmamı istemişti, ben de doktor olup insanların hayatlarını kurtarmak istiyorum. Gelecek hafta bir vakıf üniversitesi ile burs mülakatım var. Onun dışında iki ayrı üniversitenin sınavına daha girdim. İnşallah bu üniversitelerden biri beni kabul edecek. Zaten Pakistan'da da tıp okumak istediğim için Fizik, Kimya ve Biyoloji derslerinin yoğun olduğu bir müfredat takip etmişim. Pakistan'da tıp okumak isteyenlere yoğunluklu bir matematik dersi vermiyorlar ancak burada sistem daha değişik, YÖS'te sadece matematik, geometri ve genel yetenek soruları var. Bu sınavların benim tıp alanına olan ilgimi ve becerimi ölçeceğine inanmıyorum ama elimden geleni yapmaya çalışıyorum.

5 aydır Türkiye’deyim ve Türkçe öğrenmek için çok büyük çaba sarf ettim. Bu sebepten eğitimime Türkiye’de devam etmek istiyorum. **8 ay sonra TÖMER’den Türkçe dil sertifikası da alacağım. Benim hayatımda eğitim en önemli şey. Ders çalışmayı ve yeni şeyler öğrenmeyi çok seviyorum. Başka bir ülkede olmak da yeni şeyler öğrenmek için büyük bir fırsat.**

Gittiğim dil kursundan da birçok arkadaş edindim. Onlar genelde vize ile Türkiye’de kalan kişiler. Yakında başka bir şehre gidecekler gezme amaçlı fakat benim gitmem onlar kadar kolay değil. Hem seyahat izni almam gerekiyor İl Göç İdaresi’nden hem de şu an bir gelirim olmadığı için gitmem çok mümkün gözüküyor. Eğitimime devam etmenin yanı sıra seyahat etmek de isterdim fakat şimdilik o ikinci planda. Ayrıca gelecekte ablamı nasıl ziyaret ederim bilmiyorum, onu çok özledim. **Keşke Türkiye’de belli bir süre kalanlar için seyahat izinleri biraz daha esnetilse, böylelikle belki başka şehirlerdeki ya da ülkelerdeki sevdiklerimizle hiç olmazsa arada bir görüşme imkanı bulabilirdik. Şu anda o konuda elim kolum bağlı gözüküyor. Umarım gelecekte bunun bir çözümünü bulabilirim.**

H., 17, Pakistan

”

©Abdi Deeq Muxumed

“

Ben, 19 yaşında Demokratik Kongo Cumhuriyeti vatandaşı bir mülteciyim. 2014 yılında Türkiye'ye geldim ve yaklaşık 3 sene boyunca benim gibi diğer mülteci kız çocuklarıyla birlikte bir devlet yurdunda kaldım. 18 yaşımı doldurduktan sonra bu merkezden çıktım, şimdi arkadaşlarımla birlikte kirlediğimiz bir evde yaşıyorum.

Sekiz yaşındayken üvey babam bizimle yaşamaya başladı ve yaklaşık 10 yaşımdan evden kaçtığım 15 yaşına kadar üvey babam tarafından kötü muameleye maruz kaldım. Bir gün artık dayanamadım anneme dahi haber vermeden Kongo'dan kaçıp Türkiye'ye geldim. Ailem hala Kongo'da yaşıyor fakat ben onlarla görüşmüyorum.

Türkiye'ye ilk geldiğimde İstanbul'da ilk başta Kongolu birkaç kişinin evinde kaldım. Birkaç kere ev değiştirmem gerekti. Sonra bir kişi bana İstanbul'da mültecilere yardımcı olan Mülteci Hakları Merkezi isimli bir kurumdan bahsetti. Destek almak için bu kuruma gittim ve onların sayesinde 2015 yılında yurda yerleştim.

Başlangıçta yurda alışmak zordu çünkü hiç Türkçe bilmiyordum. **Yemeklere alışmam da bayağı bir zaman aldı çünkü Türkiye'de yapılan yemekler benim evde yediklerime pek benzemiyor.** Zamanla hem yurttan hem de Türkiye'de yaşamaya alışmaya başladım. Yurttan arkadaşlar edindim, Türkçe öğrenmeye başladım. Herhalde en çok yemeklere alışmak zor oldu!

Yurttan kaldığım süre boyunca okula gidemedim çünkü o dönemde bir okula kaydolabilmem için Kongo'dan daha önceki okul belgelerimi getirmem gerektiğini söylemişlerdi ve bunu yapmam da mümkün değildi. Fransız okullarına da ücretli oldukları için gitmem mümkün değildi. Bu sebeple yurttaki yaşantım maalesef eğitimim açısından çok verimli geçemedi. Okula gidemiyordum ve genelde yurttan pek bir şey yapamadan vakit geçiriyorduk. Yurttan sadece Türkçe kursuna gidiyordum. Dışarı çıktığımda ise alışveriş yapmaya ya da kiliseye gidiyordum.

Yurda yerleştirdikten sonra Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği tarafından mülteci statü belirleme görüşmem yapıldı. Görüşmemden bir sene sonra BMMYK tarafından mülteci statüsü elde ettim. Kabulümden kısa bir süre sonra da dosyam ICMC isimli kuruluşa yönlendirildi. ABD yerleştirme süreci biraz yavaş ilerliyor, bu yüzden biraz endişeliyim. Umarım bu süreç bir an önce sonuçlanabilir.

Yurttan ayrıldıktan sonra benim için belirlenen uydu şehrimde yaşamaya başladım. Haftada iki kez gidip bildirimde bulunmak dahil bir sığınmacı olarak yapmam gerekenleri aksatmamaya çalışıyorum. Ancak büyük şehirlerde yaşamak da hiç kolay değil, her şey çok pahalı ve iş bulmak çok zor. Sırf imza atmak için bile her seferinde bir sürü yol masrafı yapmak gerekiyor. **Şimdilik İngilizce kursuna devam ettiğim için BMMYK'nın yeni başlayan yardım programından faydalanabiliyorum, geçinmeye epey katkısı oluyor.** İngilizce öğrenmeyi önemsiyorum, bir gün ICMC süreci sonuçlanır da ABD'ye gidebilirim biraz İngilizce konuşabiliyor olmamın hayatımı kolaylaştıracağına inanıyorum. Kursta gitmediğim günlerin çoğunu kilisede arkadaşlarımla geçiriyorum. Farklı milletlerden birçok arkadaşım oldu.

Türkiye'de kalmaktan memnunum`ama yine de yabancı olduğum zorlandığım şeyler var. Örneğin, istediğim zaman başka bir şehre gidemiyorum; çünkü yol izni almam gerekiyor. Bir de bazı semtlerde dolaşırken insanlar bana rahatsız edici bakışlar atıyorlar, ten rengimden dolayı mı yoksa genç bir kadın olduğum için mi yoksa yabancı olduğum için mi anlayamıyorum. Bazen yolda yürürken çok tedirgin oluyorum.

Gelecekteki hayalim müzik bölümünde okumak ve bu alanda bir iş bulmak. Şu anda gitar çalmayı öğreniyorum. Ayrıca Pazar günleri kilisede şarkı söylüyorum. Kilisedeki arkadaşlarım sesimin güzel olduğunu düşündüklerinden sahneden Pazar günleri şarkı söylememi istediler. Bu yüzden bir senedir senedir şarkı söylüyorum. Kim bilir belki ABD'de bir müzik okuluna gitmem mümkün olabilir?

C., Demokratik Kongo Cumhuriyeti, 19

”

“

Ben Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nden Türkiye'ye gelmiş 18 yaşında bir mülteci genç kızım. Türkiye'ye 2016 yılında geldim. Amacım hayatta kalan tek yakın akrabam olan Almanya'daki amcamın yanına gitmekti ancak havalimanında pasaportumun sahte olduğu anlaşılınca Türkiye'de kaldım. Babamı beş yaşımdayken kaybettik. Annem de Kongo'da muhalif bir partinin avukatlığını yaptığından ve siyasi sebeplerden ötürü bir akşam tanımadığım kişiler tarafından öldürüldü. Ben de güçlükle kaçtım ve annemin bir arkadaşının yardımıyla Türkiye'ye geldim.

16 yaşında başıma gelenleri düşündükçe inanmıyorum. Dünyanın bir ucundan öteki ucuna, hiç bilmediğim bir ülkeye canımı kurtarmak için geldim. Türkiye'ye geldiğimde bir süre Almanya'daki amcamla iletişime geçemedim, o da benim için epey endişelenmiş. Sonrasında bir gün yolda yürürken Senegalli bir kadınla karşılaştım ve İstanbul'da kimseyi tanımadığımı, dayımın yanına gitmeye çalışırken yakalandığımı anlattım. O da beni evine götürdü ve beraber Almanya'daki amcamı aradık. Amcamla telefonda bayağı uzun bir süre ağlaştık. Amcam başıma gelenleri öğrenince çok üzüldü, hemen çeşitli kurumlara ve avukatlara danıştı, nihayetinde Mülteci Hakları Merkezi'nin iletişim bilgilerini paylaştı. Onlar aracılığıyla yurda yerleşme işlemlerim gerçekleştirildi, Göç İdaresi kaydına da eşlik ettiler.

Annem babam olmadan Türkiye'ye geldiğimi öğrenen yetkililer bana karşı hep iyi davrandılar. **Türkiye'ye geldiğimde 2016 yaz ayıydı ve yurt yerleştirme sürecinde havanın çok sıcak olduğu bir dönemde birkaç gün boyunca oradan oraya koşuşturmak zorunda kaldığımızı hatırlıyorum. Galiba bu kadar uzun sürmesinin sebebi o dönemde benim gibi yurda yerleştirilecek mülteci çocuklardan kimin sorumlu olduğu konusunda bir belirsizlik olmasımıydı. Umarım bu belirsizlik artık çözülmüştür çünkü o birkaç gün boyunca çok endişelendiğimi hatırlıyorum.** Bir kurumdan diğerine giderken acaba sonunda bana kalacak bir yer bulunamayacak mı diye çok korkmuştum. Sokakta geçirdiğim birkaç gün boyunca sokakların ne kadar korkutucu olabileceğini gördüm.

Kaldığım yurda alışmam kolay olmadı.Şanslıydım ki yurttaki benim dışımda Kongo'dan gelen başka kızlar da vardı. Onlarla yakın arkadaş oldum. Dışarı çıktığımızda da birlikte vakit geçiriyor, geziyoruz. Türkiye'de okula devam etmek istedim ancak Türkçe bilmediğimden ve Fransızca eğitim veren liseler de ücretli olduğundan eğitimime devam edemeyeceğimi öğrendim. Türkçe bence çok zor bir dil. Aslında çok güzel Türkçe konuşan Kongolu arkadaşlarım da var ama benim için Türkçe anlaması ve konuşması çok zor bir dil. Aslında biraz konuşabiliyor olsam hayatım daha kolay olurdu.

Yurttaki yaşamım arkadaşlarım varken daha rahattı; fakat bazıları 18 yaşına girdiği için çıktığından, bazıları da yurttan ayrıldığından ötürü yurt yaşamı benim için zorlaşmaya başladı. Son olarak tek Kongolu arkadaşım da başka bir yurda nakil edildiğinden yurttaki tek yabancı kız benim. Maalesef yurttaki yemeklere alışamadım, bizim damak tadımıza çok farklı geliyor. O yüzden, dışarı çıktığımda kendi zevkime göre bir şeyler yiyebiliyorum. Kaldığım yurt Türk ve yabancı çocukların beraber kaldığı bir yurt. Maalesef çok fazla Türk arkadaşım yok. Hem zaten ben çok iyi Türkçe konuşmuyorum, hem de beni en çok anlayanlar Kongolu arkadaşlarımdır gibi geliyor.

Şu an için en büyük hayalim hayatta kalan tek akrabam olan Almanya'daki dayımın yanına gidebilmek. Bu sebeple dayım Almanya'da bir avukat tuttu. Almanya'daki avukatlar aile birleşiminin mümkün olabilmesi için başvurumun annem ya da babam tarafından yapılması gerektiğini söylediler. Lakin, benim ne annem ne de babam hayatta. Bunun için dayım Kongo'da beni evlat edindi. Şimdi de bu evlat edinmenin Almanya'daki mahkemeler nezdinde onaylanmasını bekliyoruz. Buna ek olarak, bir de öğrendim ki bütün bu işlemlerin ben 18 yaşına girmeden önce tamamlanması gerekiyormuş ki bir şansım olabilsin. Bütün bu işlemler inanılmaz yorucu ve stresli. 18 yaşımı doldurmadan aile birleşimi başvurusunda bulunduk, şimdilik mahkemeden gelecek sonucu bekliyoruz, ona göre başvurum Alman makamları tarafından incelenecekmiş.

Türkiye'de yaşam siyahi bir genç kız için çok kolay değil. Türkiye'de siyahi kadınlara bakış da maalesef iyi değil. Yolda yürürken bazen insanlar bana tuhaf tuhaf bakıyorlar, bazen de haf atanlar oluyor. Böyle zamanlarda hızlı adımlarla bulunduğum yerden uzaklaşmaya çalışıyorum. Ancak kaçmak çözüm değil. İnsanların bu davranışlarını değiştirmeleri gerek. Eğer amcamın yanına gidebilsem onun bana destek olabileceğini düşünüyorum, Türkiye'de arkadaşlarım dışında kimse yok. Almanya'ya gidebilsem orada liseyi bitirip bir gün ben de annem gibi avukat olmak istiyorum.

Ç., 18, Demokratik Kongo Cumhuriyeti

”

“

Ben Türkiye'ye iki yıl önce Pakistan'dan gelmiş 17 yaşında bir mülteciyim. Pakistan'ın Gujranwala şehrinde annem, babam, beş kardeşimle birlikte yaşıyorduk. Yaşam şartları çok zordu. İş bulamıyorduk. Ne kadar çalışırsak çalışalım en fazla iki öğün idare edebilecek kadar kazanabiliyorduk. Daha fazlasını istiyorsanız Pakistan'dan çıkmanız lazımdı. Ayrıca, babamla da iyi anlaşamıyordum. Çok içki içiyordu ve sürekli kavga çıkarıyordu. Eve de her zaman gelmiyordu. Bu sebeplerden ötürü, bir gün ailemden habersiz arkadaşlarımla birlikte Pakistan'dan çıkış yaptım. Kaçakçı aracılığıyla önce İran'a geldik, oradan da Türkiye'ye giriş yaptık. Beraber geldiğimiz grup çok kalabalıktı. Dört yüz kişiye yakındı. Türkiye'ye varmamız 18-20 gün kadar sürdü. Arabayla geldiğimiz için çok zorlanmadık; ama Türkiye sınırını geçerken bir dağı tırmanıp inmemiz gerekti ve o kısımda biraz zorlandık. Aslında amacım Türkiye'den sonra Avrupa'ya geçmekti fakat İstanbul'a gelince rahatsızlandım ve Türkiye'de kaldım. Arkadaşlarım kaçak bir şekilde Yunanistan, İtalya gibi ülkelere ulaştı.

Türkiye'de kayıtsız olduğumdan hastaneye gidemiyordum. Ardından bir gün arkadaşlarımdan biri bana Birleşmiş Milletler'den bahsetti ve onlardan destek alabileceğimi söyledi. Telefonla kendilerine ulaştıktan sonra bana Ankara'ya gelmem gerektiğini söylediler. Ankara'da Birleşmiş Milletler ile kayıt olduktan sonra beni Ankara'da bir hastaneye yatırdılar ve verem olduğumu öğrendim. Kollarımda yaralar çıktığı için beni ameliyat ettiler ve ilaç verdiler. Hastaneden çıktıktan sonra da Ağrı'da bir yurda nakil edildim. Ağrı'da da üç ay hastanede, dört ay da yurttan kaldıktan sonra durumum daha da kötüleştiğinden ve havalar da soğduğundan İstanbul'da bir yurda gönderildim. İstanbul'a gelince sağlık durumum iyileşti. Şu an hastalığım tamamen bitti. 11 aydır İstanbul'dayım ve burada koşullar çok daha iyi. İnsanlar da çok iyi davranıyorlar bana karşı. Sadece yurda ilk geldiğimde yemeklere alışmakta çok zorlandım. Uzun bir süre yurttan yemek yemiyordum. Ama bir ay önce dışarda yediğim bir yemek yüzünden zehirlendim ve on beş gün kadar hastanede yatmak zorunda kaldım. Bunun üzerine yurttaki hocalarım bana özel, bir otelden yemek getirmeyi teklif ettiler; ama ben kabul etmedim. Yavaş yavaş da yemeklere alıştım artık. Sadece ekmeği dışardan alıyorum, yemeği yurttan yiyorum. Yurttan, genelde okuldan geldikten sonra iki saat kadar hocalarımla sohbet ediyorum, sonra da ders çalışıyorum. Arkadaşlarım genelde futbol oynuyor; ama ben futbolu çok sevmiyorum.

Türkçe'yi yurttan bana çok yardımcı olan Türkçe öğretmenim ve izlediğim Türk dizileri sayesinde öğrendim. Yurttan bir televizyon odası var ve orada çok fazla dizi izliyorum. Eskiden Kurtlar Vadisi izliyordum; ama o diziyi bitirdim ve şimdi başka diziler izliyorum.

Hastalığım yüzünden ve Pakistan'dan getirdiğim bir okul diplomam olmaması sebebiyle yurda gelir gelmez okula gidemedim. İyileştikten sonra ve Türkçemi de geliştirdikten sonra yurttaki hocalarım sayesinde önce bir denklik belgesi aldık, sonra da bir okula yazdırıldım. Beş aydır okula gidiyorum. Lise son sınıfta okuyorum. Okulmdan ve sınıftan memnunum. Hem öğretmenlerim hem de arkadaşlarım bana karşı çok iyiler. Yurttan bir arkadaşımın aynı sınıftayız. Derslerde çok zorlanmıyorum. Sadece matematiğim biraz zayıf; ama diğer derslerim iyi. Bir ay kadar önce İstanbul Üniversitesi'nin Yabancı Uyruklu Öğrenci Sınavına girdim. Sonuçlar bir ay sonra belli olacak. Eğer iyi bir sonuç alırsam bilgisayar mühendisliği okumak istiyorum. Üniversite kazanamazsam da ehliyet alıp şoför olarak çalışmak istiyorum.

Bu yurda yerleştirildikten sonra Birleşmiş Milletler Mülteci Yüksek Komiserliği benimle görüşme yaptı ve bir ay önce de kendileri tarafından mülteci olarak tanındığımı öğrendim. Birleşmiş Milletlerin bazı kabul alan insanları üçüncü bir ülkeye yerleştirdiğini biliyorum. Eğer beni de başka bir ülkeye göndermeye karar verirlerse ve eğer bu ülke iyi bir ülkeyse bunu değerlendirmek isterim. Ancak Türkiye'nin koşullarında yeterince iyi olduğunu düşünüyorum. Avrupa'ya kaçak giden arkadaşlarım çok zorlanıyorlar. Belki ileride vize ile gidip onları ziyaret edebilirim ya da daha da ileriki yıllarda ben de yurtdışına yerleşmeyi düşünebilirim. Koşulların ancak vizeyle gidildiği takdirde iyi olacağını düşünüyorum.

Üç ay sonra 18 yaşına gireceğim ve yurttan çıkmam gerekecek; ama şimdilik herhangi bir planım yok. İstanbul'da bir üniversite kazanamazsam başka bir şehre gitmem gerekecektir. Çünkü, yabancıların İstanbul'da kalması yasak ve benim başka bir şehirde iş ve kalacak yer bulmam gerekiyor. Şimdilik sınav sonucumu bekliyorum. Şu an güvende olduğum için ve hayallerimi gerçekleştirmeye yakın olduğumu düşündüğüm için mutluyum ama gelecek neler getirecek bilemiyorum.

”

“

Ben 17 yaşında Suriyeli bir mülteciyim. Suriye’de iç savaş başladığında Halep’te ailemle birlikte yaşıyordum. Babamın bir butiği vardı ve yaşamımız oldukça iyiydi. Savaşın başlamasıyla ilk olarak şehir merkezinden uzaklaşıp bir köye yerleştik, sonrasında Türkiye sınırına daha yakın ve daha güvenli bir yere geçtik. Babam beni zorunlu askere alınma ihtimalime karşı küçük kardeşiyle birlikte Türkiye’ye gönderdi. Ailem Suriye’den ayrılmayı veya bir Avrupa ülkesinde yaşamayı istemediler çünkü Suriye’nin dışında kendi kültürlerini ve yaşam tarzlarını devam ettiremeyeceklerinden endişe duyuyorlardı. Ancak genç bir erkek olarak benim can güvenliğim tehlikede olduğundan beni Türkiye’ye yolladılar.

2012 yılında amcamla birlikte Türkiye’ye geldim, bir süre onun yanında kaldıktan sonra yine Suriyeli sığınmacıların kaldığı bir eve yerleştim. Amcam ise düzensiz yollarla Almanya’ya gitti. **Türkiye’de uzun bir süre bir Suriye restoranında temizlik yaparak geçindim. Günde 12 saat çalışıyor ve aylık yalnızca 300 TL kazanıyordum. O zaman küçük olduğum için bu ücretin ne kadar az olduğunun farkında değildim. İşte çok yoruluyordum ve eve sadece uyumak için gidebiliyordum.** Uzun bir süre günlerim böyle geçti. Sonrasında büyükannem ve dedem de Türkiye’ye gelince bir süre onların yanında yaşamak için İzmir’e gittim. 2015 yılında dedem öldü ve İzmir’deki büyükannem ve dayım ise Birleşmiş Milletler aracılığıyla Amerika’ya yerleştirilince ben yine tek başıma kaldım.

Tek başıma kalınca İstanbul’a döndüm ve halamın yanında kalmaya başladım. O esnada bir tekstil atölyesinde çalışmaya başladım. Bir süre sonra halamın evinde yaşayamayacağımı anladım çünkü eniştemle anlaşamıyordum. Bir süre sokaklarda yaşadım. Hatta bir keresinde sokakta paramı çaldırdım ve genel olarak çok umutsuz günler geçirdim o zamanlarda. **Türkiye’de genel olarak Suriyelilere karşı misafirperver bir tavır var, ancak bazen bazı insanların Suriyelilerle ilgili kötü şeyler söylediklerini de duyuyorum ve duyduklarım beni üzüyor.**

Uzun bir süre yerleşik bir adresim olmadan sokaklarda yaşadıktan sonra sosyal medya üzerinden haberleştiğim bir arkadaşım vasıtasıyla Mülteci Hakları Merkezi’nden haberdar oldum ve onların yardımıyla da şu an kaldığım yurda yerleştim.

Yaklaşık 2 haftadır yurttan kalıyorum. Keşke buraya daha önce gelebilseydim. Türkiye’ye geldiğimden bu yana sürekli çalışıyordum, bu sebeple ne okula gidebildim ne de bir kursa. Uzun saatler çalıştım ve bir yerden diğerine sürüklendim. Uzun zamandır Türkiye’deyim ama Türkçemi çok geliştiremedim. Bu sırada internetten videolar izleyerek İngilizcem biraz geliştirdim. Şimdi artık yurttan da kalmaya başladığıma göre arkadaşlarımla konuşarak Türkçemi ilerletmek istiyorum. Ardından da okula yazılmak istiyorum. Nasıl yapabileceğimi bilmiyorum ama Kanada’daki arkadaşlarımla yanına gidebilmeyi de çok isterim. Gidemezsem de Türkiye’de okula devam edebilmek en büyük hayalim.

”

i.Ş. , 17, Suriye

...the first of these is the fact that the ...

...the second of these is the fact that the ...

...the third of these is the fact that the ...

...the fourth of these is the fact that the ...

...the fifth of these is the fact that the ...

...the sixth of these is the fact that the ...

...the seventh of these is the fact that the ...

...the eighth of these is the fact that the ...

...the ninth of these is the fact that the ...

...the tenth of these is the fact that the ...

...the eleventh of these is the fact that the ...

...the twelfth of these is the fact that the ...

...the thirteenth of these is the fact that the ...

...the fourteenth of these is the fact that the ...

...the fifteenth of these is the fact that the ...

...the sixteenth of these is the fact that the ...

...the seventeenth of these is the fact that the ...

...the eighteenth of these is the fact that the ...

...the first of these is the fact that the ...

...the second of these is the fact that the ...

...the third of these is the fact that the ...

...the fourth of these is the fact that the ...

...the fifth of these is the fact that the ...

...the sixth of these is the fact that the ...

...the seventh of these is the fact that the ...

...the eighth of these is the fact that the ...

...the ninth of these is the fact that the ...

...the tenth of these is the fact that the ...

...the eleventh of these is the fact that the ...

...the twelfth of these is the fact that the ...

...the thirteenth of these is the fact that the ...

...the fourteenth of these is the fact that the ...

...the fifteenth of these is the fact that the ...

...the sixteenth of these is the fact that the ...

...the seventeenth of these is the fact that the ...

...the eighteenth of these is the fact that the ...

Mülteci
Hakları
Merkezi

Dr. Refik Saydam Cad. Dilber Apt.

No: 39 Daire: 11 Kat: 4

Şişhane, Beyođlu - İstanbul

+902122924830

+902122924833

info@mhd.org.tr

www.mhd.org.tr

Bu yayın Ankara'daki
İsviçre Büyükelçiliği
desteğiyle
hazırlanmıştır.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation